

**ЦЕНТРАЛНА КОМИСИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ
ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И
НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ**

**ОТЧЕТЕН ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТРАЛНАТА И
МЕСТНИТЕ КОМИСИИ ЗА БОРБА СРЕЩУ
ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА
МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ
ПРЕЗ 2019 ГОДИНА**

СОФИЯ 2020 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

	стр.
I. Дейности на МКБППМН	3
1. Организационно състояние на местните комисии	3
2. Превантивна дейност на МКБППМН	5
2.1. Дейност по обхващане на децата в училище	5
2.2. Дейност по подпомагане на родители и семейства	6
2.3. Дейност с педагогическото ръководство	8
2.3.1. Дейност на секретарите на МКБППМН с УКП	8
2.3.2. Превенция по образователни програми	9
2.4. Превенция на асоциалното поведение	12
2.5. Превенция на насилието	18
2.6. Превенция на наркомагията, употребата на алкохол и тютюнопушене	21
2.7. Превенция на сексуалната експлоатация и трафика на хора	28
2.8. Престъпления и противообществени прояви, свързани с железопътния транспорт	30
2.9. Превенция по здравни програми	32
2.10. Превенция по културни програми	35
2.11. Превенция по спортни програми	37
2.12. Превантивни дейности по разпознаване, идентификация и корекционно-възпитателна работа с малолетни и непълнолетни, които споделят идеи или принадлежат към организации с екстремистки или радикален характер	39
3. Дейност на превантивните центрове и консултативните кабинети към МКБППМН	41
4. Други дейности на МКБППМН	42
II. Дейност на Централната комисия за БППМН	44
1. Изследователска и аналитична дейност	44
2. Дейност по методическо ръководство и контрол върху дейността на местните комисии	50
3. Координация и съвместна дейност с други институции	52

В изпълнение на чл. 7 ал. 2 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН), Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЦКБППМН) всяка година отчита своята дейност пред Министерския съвет. Съгласно цитирания законов текст, местните комисии ежегодно отчитат дейността си пред кмета, пред общинския съвет и пред Централната комисия.

В изпълнение на своите законово установени функции, визирани в чл. 8 от Закона за БППМН, Централната комисия ръководи и контролира дейността на местните комисии. Настоящият отчетен доклад обхваща дейността на Централната и местните комисии за БППМН през 2019 г. Докладът е изготвен и в изпълнение на чл. 8, ал. 4 от ЗБППМН относно информиране на обществеността за състоянието и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; за мерките за възпитателно въздействие; за рисковите ситуации, при които малолетни и непълнолетни могат да бъдат въвличани в извършването на противообществени прояви и престъпления.

I. Дейности на МКБППМН

1. Организационно състояние на местните комисии

Местните комисии са основните субекти за организация, ръководство и контрол на цялостната дейност по превенция и противодействие на детското асоциално поведение на ниво община (район). В съответствие със ЗБППМН в страната функционират 297 местни комисии.

Секретарите на местните комисии за БППМН са водещи координатори и организатори на дейността на МКБППМН. Това са висококвалифицирани специалисти – педагози, социални педагози, психолози, социални работници, юристи и други, които извършват експертна дейност по управление, организация и контрол на системата за БППМН в съответната община.

Работата на секретаря на местна комисия е свързана с анализ на криминогенните фактори и специфичните проблеми в общината (района); с организация на социално-превантивната дейност на територията на общината (района); подготовка, ръководство и реализация на национални стратегии, програми и проекти; подготовка и провеждане на възпитателни дела; провеждане в изпълнение на възпитателните мерки по чл. 13 и мерките спрямо родители по чл. 15 от ЗБППМН и др.

Секретарите участват и в дейността на общинските комисии за детето, училищните съвети, пробационните съвети, съветите по наркотични вещества и други органи на общинско ниво, които работят по проблемите на децата.

През 2019 г. в страната са работили **223 щатни секретари** (206 през 2018 г.; 206 през 2017 г.) на МКБППМН. Този брой съставлява **75% от всички секретари** (69% през 2018 г.; 69% през 2017 г.) на МКБППМН.

От всички щатни секретари, **27% са назначени по служебно правоотношение** (23% през 2018 г. и 23% през 2017 г.). С Постановление № 51 на МС (ДВ, бр. 24/2006 г.) длъжността „секретар на местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните“ е включена в класификатора на длъжностите в администрацията, което отговаря на професионалната квалификация на секретарите и необходимостта от по-справедливо заплащане на труда им и служебната им стабилност.

Останалите **163 щатни секретари** (158 през 2018 г. и 158 през 2017 г.) са назначени по трудови правоотношения. Част от секретарите (предимно в малки общини) са нещатни или съвместяват две и повече длъжности.

През 2019 г. към местните комисии са работили **2 093 обществени възпитатели**. Дейността им е от особена важност в сферата както на първичната, така и на вторичната превенция. Обществените възпитатели осъществяват индивидуална, превантивна и корекционно-възпитателна работа, в съответствие с чл. 13, т. 5 и чл. 41 от ЗБППМН, критериите за подбор и оценка на дейността на обществените възпитатели, разработени от ЦКБППМН и методиката за работата на обществените възпитатели. Тези специалисти подпомагат родители, които срещат затруднения при възпитанието на децата си; консултират деца и родители в помощните органи на МКБППМН – центрове за превенция и консултативни кабинети; извършват проверки по чл. 16, ал. 2 от ЗБППМН, изнасят лекции и беседи по училища; участват в проверки за посещения на малолетни и непълнолетни в заведения след определения час в Закона за закрила на детето и Наредба №1 на общините; изготвят доклади за възпитателните дела; участват в привеждането в изпълнение на възпитателните мерки и мерките за родители по чл. 15 от ЗБППМН. Според възможностите и нуждите си, местните комисии полагат грижа за повишаването на квалификацията на обществените възпитатели. В много комисии, подборът им се прецизира чрез провеждането на конкурси.

Средствата за дейност на местните комисии се определят от Министерството на финансите по бюджетите на общините в Закона за държавния бюджет по предложение на Централната комисия за БППМН. Тези средства, все още, са недостатъчни за реализацията на

многобройните дейности и програми по ограничаване на криминогенните фактори и превенцията на асоциалното поведение.

2. Превантивна дейност на МКБППМН

Основната дейност на местните комисии за БППМН е социално-превантивната.

Тя включва анализ на криминогенните фактори, предотвратяване и ограничаване на действието им; идентификация, проучване и анализ на проблемите, свързани с девиациите в поведението на подрастващите на територията на съответната община (район в градовете с районно деление); работа по стратегии, програми и проекти; партньорство с други институции, квалификационна дейност.

Като органи по превенцията на ниво община, местните комисии осъществяват различни дейности по предотвратяване на извършването на криминални деяния от малолетни и непълнолетни, информират и ангажират местните власти и местната общественост с анализа на състоянието, проблемите и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и предприемат мерки за тяхното ограничаване. МКБППМН планират превантивната си дейност съобразно конкретните особености на общината (района) за ограничаване на специфичните криминогенни фактори. Всяка комисия, в зависимост от конкретния проблем, спецификата и възможностите на общината (района), както и наличния материален и кадрови ресурс, използва различни форми, методи и средства: лекции, беседи, семинари, тренинги, кръгли маси, видеофилми с дискусии по тях; открити уроци по проблемите на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, престъпността от деца и срещу деца; превенция на рисковото поведение; дебати и обучения по гражданско образование, правата и отговорностите на децата; превенция на „спортното“ хулиганство; организиране на спортни дейности с безплатно ползване на бази, летни лагери, туризъм; младежки дискотеки; конкурси; тематични спектакли и други. В тези дейности се включват и деца с противообществени прояви.

2.1. Дейност по обхващане на децата в училище

ЦКБППМН и МКБППМН са включени в изпълнението на приетия с **Решение на МС № 373 от Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст**“. Секретарите на МКБППМН участват в обходите на мобилните екипи, **набират периодично информация за привлечените отново и задържани в училище деца, предприемат необходимите мерки за съдействие на компетентните органи за ограничаване**

на отпадането от училище, съдействат за социалната интеграция на малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви и престъпления; за професионалното обучение и трудова заетост на непълнолетни, пребивавали в СПИ, ВУИ, ПД, условно осъдени и предсрочно освободени; за решаването на социални проблеми на деца и семейства в криминогенен риск.

В изпълнение на дейността по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, през 2019 г. секретарите на МКБППМН са посетили 26 062 семейства (27 618 през 2018 г.) в страната (Таблица 1). Най-много семейства по области са посетени в София-град – 6 528.

Таблица 1. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Области	2018 г.	2019 г.	Области	2018 г.	2019 г.
Благоевград	3 286	944	Плевен	1 238	1 494
Бургас	1 542	1 936	Пловдив	1 376	1 021
Варна	618	968	Разград	224	195
В. Търново	704	929	Русе	197	270
Видин	492	430	Силистра	1 061	877
Враца	992	896	Сливен	57	46
Габрово	1 160	1 962	Смолян	174	101
Добрич	876	577	София град	4 550	6 528
Кърджали	225	84	София област	862	1 399
Кюстендил	163	275	Стара Загора	1 151	783
Ловеч	1 002	433	Търговище	1 915	559
Монтана	438	591	Хасково	572	538
Пазарджик	1 382	1 542	Шумен	367	185
Перник	208	203	Ямбол	592	296
Общо за страната				27 618	26 062

2.2. Дейност по подпомагане на родители и семейства

Приоритет на МКБППМН е работата с родители, чиито деца са извършили противообществени прояви: информиране по проблемите на асоциалното поведение, индивидуални и семейни консултации, семейна терапия. Като успешни практики в много комисии са утвърдени формите „Училище за родители“ и „Работилници за родители“. В тези програми висококвалифицирани специалисти оказват помощ на родителите за преодоляване на проблеми при социализацията, общуване с децата, преодоляване на конфликти, психологическа подкрепа, предпазване от употреба на алкохол, наркотици, насилие, асоциално поведение, придобиване на знания и умения от настоящи и бъдещи родители за отглеждането и възпитанието на техните деца.

През 2019 г. най-много родители (Таблица 2) са обхванати в превантивните програми за превенция на асоциалното поведение (25 902), следват програмите, фокусирани върху насилието между и срещу деца (20 684), образователните програми (15 696). Нараснал е броят на родителите, участвали в програмите – „трафик на хора“, „превенция на противообществени прояви, свързани с жп-транспорт“, „спортни“ и „превенция на радикализацията“. Спад на интереса на родителите се наблюдава при програмите „наркотични вещества“, „здравни“ и „културни програми“.

Данните показват, че родителите проявяват интерес към основните негативни социални фактори и влиянието им върху техните деца. Родителите значително са увеличили участието си в анонимни анкетни проучвания по реализацията на превантивните програми на МКБППМН. Същото се отнася и за децата, взели участие в тези проучвания след получено родителско съгласие.

Съгласно количествените данни, родителите са повишили над 2 пъти участието си в образователните програми, което е индикация за увеличаване на интереса към образованието на техните деца. Това участие може да бъде интерпретирано и като наличие на по-хармонични взаимоотношения между родители и учители.

Привличането на родителите за участие в превантивните програми се дължи основно на ангажираността, постоянството и професионалните умения на секретарите на МКБППМН, както и на проявената гъвкавост за успешното реализиране на цялата превантивна дейност в общините.

Таблица 2. Разпределение на участието на родителите в превантивни програми през 2018 г. и 2019 г.

Програми	2018 г.	2019 г.	Програми	2018 г.	2019 г.
Образователни	5 919	13 696	Жп-транспорт	54	262
Асоциално поведение	25 616	25 902	Здравни	4 247	3 214
Насилие между и срещу деца	18 073	20 684	Културни	14 871	12 171
Наркотични вещества	19 009	9 710	Спортни	3 347	5 235
Трафик на хора	7 205	8 010	Радикализъм ¹	174	272

Забележка: ¹Разпознаване, идентификация и споделяне на идеи или принадлежност към организации с екстремистки или радикален характер.

През 2019 г. МКБППМН (Таблица 3) са провели работни срещи за обучения и консултации с 7 492 родители (6 239 през 2018 г.), 342 настойници (465 през 2018 г.) и 68 попечители (232 през 2018 г.). Данните по области са следните: най-много са срещите с родители в област Враца (818); с настойниците - в Стара Загора (39 срещи); с попечителите – Пазарджик с 15.

Таблица 3. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Родители	Настойници	Попечители	Родители	Настойници	Попечители
Благоевград	237	6	10	435	24	-
Бургас	293	3	4	209	5	5
Варна	403	48	1	447	34	1
В. Търново	209	19	-	126	4	3
Видин	58	15	3	59	13	-
Враца	797	13	2	818	10	4
Габрово	82	1	1	243	5	-
Добрич	358	14	-	439	11	-
Кърджали	61	3	2	33	1	-
Кюстендил	89	3	3	85	2	4
Ловеч	37	5	2	71	27	4
Монтана	98	20	-	184	29	1
Пазарджик	216	116	4	663	19	15
Перник	187	-	-	53	12	-
Плевен	426	10	77	245	1	-
Пловдив	254	21	4	525	32	11
Разград	79	3	1	70	5	-
Русе	155	4	1	158	6	3
Силистра	64	6	2	268	2	-
Сливен	24	0	0	25	-	1
Смолян	54	1	2	70	2	2
София град	710	20	8	487	17	3
София обл.	135	9	23	214	3	2
Ст. Загора	520	87	68	282	39	-
Търговище	59	-	-	567	5	1
Хасково	192	21	-	251	12	3
Шумен	242	15	12	115	17	3
Ямбол	200	2	2	350	4	2
Общо за страната	6 239	465	232	7 492	342	68

2.3. Дейност с педагогическите ръководства.

През 2019 г. секретарите на МКБППМН са реализирали **3 681 работни срещи** (3 140 през 2018 г.) с педагогическите ръководства (Таблица 4) за **организиране и координиране на социално-превантивната дейност**. Най-много работни срещи са проведени в област Пловдив (527).

Таблица 4. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Области	2018 г.	2019 г.	Области	2018 г.	2019 г.
Благоевград	209	138	Плевен	110	131
Бургас	154	87	Пловдив	124	527
Варна	101	158	Разград	59	19
В. Търново	189	119	Русе	209	45
Видин	44	55	Силистра	48	49
Враца	150	280	Сливен	14	3

Габрово	49	59	Смолян	40	47
Добрич	54	63	София град	389	425
Кърджали	55	37	София област	80	186
Кюстендил	60	104	Стара Загора	170	167
Ловеч	36	79	Търговище	9	30
Монтана	68	57	Хасково	21	48
Пазарджик	90	229	Шумен	324	176
Перник	8	21	Ямбол	276	342
Общо за страната				3 140	3 681

2.3.1. Дейност на секретарите на МКБППМН с училищни комисии по превенция (УКП), училищни психолози, педагогически съветници, ресурсни учители и класни ръководители.

През 2019 г. секретарите на МКБППМН са провели **5 373 работни срещи** (4 242 през 2018 г.) с посочените по-горе специалисти (Таблица 5) **за обсъждане на казуси на проблемни деца**. Най-голям е броят на срещите в област Стара Загора (528).

Таблица 5. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Области	2018 г.	2019 г.	Области	2018 г.	2019 г.
Благоевград	121	153	Плевен	190	65
Бургас	179	477	Пловдив	100	461
Варна	112	522	Разград	21	37
В. Търново	126	137	Русе	92	165
Видин	50	42	Силистра	260	254
Враца	157	310	Сливен	8	9
Габрово	47	40	Смолян	62	81
Добрич	68	160	София град	869	461
Кърджали	31	26	София област	102	55
Кюстендил	150	198	Стара Загора	546	528
Ловеч	51	67	Търговище	50	24
Монтана	70	67	Хасково	46	165
Пазарджик	96	163	Шумен	166	172
Перник	34	47	Ямбол	438	487
Общо за страната				4 242	5 373

Училищните комисии за превенция търсят помощта на местните комисии. През 2019 г. секретарите на МКБППМН (Таблица 6) са получили **2 464 заявки** (2 662 през 2018 г.) от училищни комисии за превенция (УКП) за консултиране на деца и родители. Най-много заявки (300) са получени в София-град.

Таблица 6. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Области	2018 г.	2019 г.	Области	2018 г.	2019 г.
Благоевград	114	84	Плевен	135	60
Бургас	128	80	Пловдив	197	153
Варна	85	173	Разград	15	13

В. Търново	180	165	Русе	87	44
Видин	25	26	Силистра	35	12
Враца	134	146	Сливен	85	4
Габрово	41	28	Смолян	43	21
Добрич	97	74	София град	251	300
Кърджали	11	11	София област	74	106
Кюстендил	81	43	Стара Загора	43	198
Ловеч	114	74	Търговище	17	30
Монтана	80	54	Хасково	46	67
Пазарджик	249	127	Шумен	100	75
Перник	16	70	Ямбол	179	226
Общо за страната				2 662	2 464

2.3.2. Превенция по образователни програми.

През 2019 година, по указание на ЦКБППМН, местните комисии, съвместно с училищата, са провели (Таблица 7) обучения по **555 образователни програми** (248 през 2018 г.). **Обхванати са 15 696 родители** (5 919 през 2018 г.) и **74 642 деца** (32 137 през 2018 г.), от които **42 341 малолетни** (19 491 през 2018 г.) и **32 301 непълнолетни** (12 646 през 2018 г.). Преобладаващата част от посочените обучения са осъществени в присъствието на училищни психолози, педагогически съветници, ресурсни учители, класни ръководители, инспектори от ДПС и социални работници от Отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”. **Най-голям брой програми са реализирани в София-град.** Най-много родители са обхванати в област Ямбол – 3 107; най-много деца – в столицата – 16 342, от които 10 219 малолетни и 6 123 непълнолетни.

Таблица 7. Образователни програми (по области)

	Брой теми	Участници родители	Участници деца – общо	Участници малолетни	Участници непълнолетни
Общо за страната	555	15 696	74 642	42 341	32 301
Благоевград	17	30	1 649	990	659
Бургас	19	334	1 484	984	500
Варна	14	1 323	5 109	3 177	1 932
Велико Търново	21	199	1 316	655	661
Видин	14	112	331	147	184
Враца	22	80	995	467	528
Габрово	6	12	1 120	490	630
Добрич	14	189	1 369	856	513
Кърджали	4	-	541	253	288
Кюстендил	19	20	1 835	914	921
Ловеч	19	616	3 624	2 405	1 219
Монтана	24	390	1 303	706	597
Пазарджик	22	408	1 703	1 370	333
Перник	7	72	1 306	982	324
Плевен	19	115	2 261	1 020	1 241

Пловдив	51	2 304	7 968	4 323	3 645
Разград	6	9	227	131	96
Русе	35	519	4 471	2 598	1 873
Силистра	6	32	505	393	112
Сливен	7	-	1074	565	509
Смолян	19	2 035	2 190	966	1 224
София град	75	2 159	16 342	10 219	6 123
София област	35	641	2 793	1 472	1 321
Стара Загора	24	536	3 838	2 168	1 670
Търговище	14	91	2 218	1 263	955
Хасково	16	239	2 141	678	1 463
Шумен	11	124	2 111	1 108	1 003
Ямбол	15	3 107	2 818	1 041	1 777

В сферата на образователните програми в 28 местни комисии за БППМН (1 през 2018 г.) са проведени анонимни анкетни проучвания (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 7):

- Област Бургас – в 2 местни комисии на тема „Училищна зрялост“, участвали 112 малолетни;

- Област Велико Търново – „Психологически профил на ученика“ и „Ден на професиите“ – 10 родители, 60 малолетни и 60 непълнолетни;

- Област Видин – „Нагласи и мотивация за учене“ – 23 родители, 18 малолетни и 15 непълнолетни;

- Област Враца – „Какъв искам да стана?“ – 150 малолетни и 150 непълнолетни;

- Област Монтана – „Безопасно сърфиране в интернет“ – 45 родители, 45 малолетни и 45 непълнолетни;

- Област Пазарджик – „Любими автори“, „Любими приказки“ и „Любими учебни предмети“ - 120 малолетни и 48 непълнолетни;

- Област Перник – „Искам да уча“ – 92 непълнолетни;

- Област Плевен – в 2 местни комисии – „Моята професия“ – 40 родители, 260 малолетни и 270 непълнолетни;

- Област Пловдив – в 3 местни комисии – „Качество на образованието“ - 10 родители, 150 малолетни и 130 непълнолетни; „Аз и бъдещата работа“ - (непълнолетни); „Избор на професия/университет“ - 12 непълнолетни и „Аз и интернет“ - 48 малолетни;

- Област Русе – в 2 местни комисии – „Начини за стимулиране на четивната техника и активност при учениците“ (30 малолетни и 45 непълнолетни); „Мотивация за постигане на по-добри учебни резултати“ (62 малолетни и 80 непълнолетни) и „Защо искам да уча?“ (40 родители, 120 малолетни и 80 непълнолетни);

- Област София-град – в 5 местни комисии – „Онлайн безопасност“ (23 родители, 184 малолетни и 21 непълнолетни); в темите „Активност и адаптация на учениците към съвременната система за образование“, „Професионално ориентиране“, „Приятелите ли сте на природата?“ и „Къде смятам да продължа образованието си?“, са участвали 586 малолетни и 152 непълнолетни; „Да поиграем на физика и химия“ (27 малолетни и 24 непълнолетни); „Техники за ефективна комуникация“ (300 малолетни и 580 непълнолетни); „Механизъм за обхват“ (27 родители, 12 малолетни и 15 непълнолетни); 130 малолетни и 45 непълнолетни са участвали в темите „Кампания за насърчаване на четенето“ и „Занимания по интереси“;

- София област – в 4 местни комисии – „140 години история и традиции в грижата за бъдещето на гората“ (7 родители, 38 малолетни и 26 непълнолетни); „Лятна академия“ (18 родители, 12 малолетни и 24 непълнолетни); „Безопасно движение по пътищата“ (22 малолетни и 18 непълнолетни) и „Организация и ефективност на учебния процес“ (329 родители и 329 малолетни);

- Област Стара Загора – „Изготвяне на анализ за преобразуване на училище“ (200 родители, 237 малолетни и 58 непълнолетни);

- Област Търговище – „Познавам ли историята на България?“ (25 малолетни и 11 непълнолетни);

- Област Хасково – „Обследване на интересите за участие в извънкласни дейности“ (45 малолетни и 265 непълнолетни) и „Личностно развитие – кариерно ориентиране“ (26 малолетни и 75 непълнолетни);

- Област Ямбол – „Необходимостта от образование днес“ (40 родители, 80 малолетни и 40 непълнолетни).

По-значими теми на програмите: „Занимателни логически и образователни игри“; Конкурс „Клас на годината“; „Аз искам да уча – стимул и развитие“; „Моята професия – мечта“; „Родителите и тяхната роля в подкрепа на образованието“; „Най-добрият ученик“; „Развитие на мотивацията за постижения“; „Развитие на мотивацията за учене сред учениците“; „Образование и професия“; „Моята интересна професия“; „Професионална ориентация и превенция на отпадане от училището“; „Развиване на въображението – как да бъдем иновативни?“; „Искам и мога“; „Образованието шанс за децата“; „Училище и бъдещо развитие“; „Какво мога да правя и аз? – особености на децата със СОП – тренинг“; „Обучение на деца с хиперактивност“; Програма „Забавна наука“; „Активни родители за успешни деца“; „Кариерно развитие и избор на университет“; „Моето бъдеще в моите ръце“; „Акция пътна безопасност“; „Възпитание в добродетели“; „Дигиталните умения – предизвикателства, възможности и скрити опасности“; Конкурс „Клас на годината“; „На училище без отсъствия“;

„Кариерно развитие“; „Образование и социалноотговорно отношение“; „Уча, знам и мога“; „Познатите и непознатите професии“; Конкурс „Клас на месеца“; „Професионално развитие и ориентиране“; „Активно поведение на пазара на труда“; „Семейство, училище, общество“; „Хиперактивни деца“, „Клас за пример“; „Млад екскурзовод“; „Не на ч@тенето, а на четенето“; „Социално включване на деца със СОП“; „Моего училище, моят втори дом“; „Позитивна класна стая“; „Кариерно ориентиране. Познати и непознати професии“; „Връзка между образованието и избора на професия“; „Какви професии търси местният бизнес?“; „Как да работим в екип?“; Младежка академия „Терелик“ – обучения в интернет технологии и програмиране; „Професията на моите родители“; „Парад на професиите“; „Образование и кариера“; „Аз трябва да посещавам редовно училище и трябва да уча“; „Мотивация за продължаване на образованието“; „Образование и още нещо“ – развиване на добродетели при учениците – международни проекти по КД 2 на Еразъм +; „Родителите и тяхната роля в подкрепа на образованието“; „Влияние на образованието за бъдещата реализация“; „Какво е хиперактивност?“; „Изграждане на умения за кариерно развитие“; „Увереността на учениците при планиране на професионалното им развитие“.

2.4. Превенция на асоциалното поведение.

Превенцията на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е основен приоритет в дейността на МКБППМН. За целта се разработват и реализират програми, проекти и кампании, обхващащи както децата, така и техните родители.

Данните за 2019 г. показват **нарастване на броя на осъществените от МКБППМН програми и кампании за превенция и противодействие на детското асоциално поведение (Таблица 8).**

Таблица 8. Програми и кампании за превенция и противодействие на детското асоциално поведение (общо)

Години	Брой програми и кампании	Брой обхванати лица в програми и кампании	Брой консултирани деца и родители от МКБППМН и техните органи
2014	561	185 858	14 467
2015	585	179 397	16 018
2016	641	170 610	14 135
2017	672	172 012	15 030
2018	776	269 344 ¹	24 867 ²
2019	877	269 781¹	4 202²

Забележка: ¹Сумата е сбор от участници родители и деца (посочени в Таблица 9). ²Сумата е сбор от деца, преминали индивидуални (представени в Таблица 11) и семейни консултации (отбелязани в Таблица 12).

Данните посочват **нарастване както на броя на програмите, така и на обхванатите в тях участници** от специалистите в МКБППМН и центровете за превенция и консултативните кабинети към комисиите. Броят на консултирани деца и родители бележи спад, което е индикация за успешно реализирани превантивни програми и проведени анкетни проучвания.

С **най-голям брой реализирани от МКБППМН програми и кампании за превенция и противодействие на детското асоциално поведение по области** (Таблица 9) е столицата – **142 програми и кампании** (130 през 2018 г.). В тях са участвали **8 723 родители** (11 777 през 2018 г.) и **52 744 деца** (52 026 през 2018 г.), от които **27 740 малолетни** (27 229 през 2018 г.) и **25 004 непълнолетни** (24 797 през 2018 г.). С цел обхващане на все по-голям брой родители и привличането им като партньори в превантивната дейност, местните комисии предлагат форми на работа, доказали своята ефективност, като се ангажира и обществеността с проблема за асоциалното поведение сред децата.

Таблица 9. Програми и кампании за превенция и противодействие на детското асоциално поведение и участници в тях (по области)

	Брой програми	Родители	Общо деца	Малолетни	Непълнолетни
Общо за страната	877	25 902	243 879	130 649	113 230
Благоевград	22	230	8 843	3 871	4 972
Бургас	50	361	11 152	6 404	4 748
Варна	58	2 707	15 882	8 219	7 663
Велико Търново	32	503	9 874	6 433	3 441
Видин	28	347	2 583	1 360	1 223
Враца	25	212	6 558	4 360	2 198
Габрово	12	77	2 796	1 641	1 155
Добрич	49	595	5 923	3 814	2 109
Кърджали	6	20	1 886	980	906
Кюстендил	10	105	4 913	2 298	2 615
Ловеч	13	1 733	19 587	10 518	9 069
Монтана	22	717	3 930	1 905	2 025
Пазарджик	45	1 355	6 014	3 949	2 065
Перник	16	72	4 014	2 167	1 847
Плевен	21	442	19 814	10 564	9 250
Пловдив	101	2 576	15 285	6 402	8 883
Разград	18	544	4 421	2 209	2 212
Русе	24	539	6 985	3 227	3 758
Силистра	10	110	3 179	1 985	1 194
Сливен	3	48	1 180	487	693
Смолян	19	262	2 244	858	1 386
София град	142	8 723	52 744	27 740	25 004
София област	45	911	7 252	3 803	3 449
Стара Загора	43	230	7 704	4 253	3 451
Търговище	19	835	5 325	3 492	1 833

Хасково	18	332	4 966	2 571	2 395
Шумен	11	286	4 012	2 077	1 935
Ямбол	15	1 030	4 813	3 062	1 751

През 2019 г. в 27 местни комисии за БШМН (в 1 през 2018 г.) са проведени анонимни анкетни проучвания (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 9):

- Област Благоевград – по темата „Изследване на противообществените прояви на непълнолетните ученици“, са участвали 112 непълнолетни;

- Област Варна – в 2 местни комисии – „Ниво на информираност за нагласи свързани с правонарушенията и противообществените прояви извършвани от деца“ (165 непълнолетни); по темите „Влиянието на приятелите!“ и „Аз и другите“ – 100 малолетни и 35 непълнолетни;

- Област Видин – „Причини и фактори за извършване на противообществени прояви от малолетни и непълнолетни“ – 40 малолетни и 72 непълнолетни;

- Област Враца – „Предотвратяване на асоциалното поведение“ – 15 родители, 21 малолетни и 12 непълнолетни;

- Област Добрич – „Дисциплината - важен фактор за успеха“ – 74 малолетни и 27 непълнолетни;

- Област Кърджали – „Асоциално поведение“ – 2 родители и 4 непълнолетни;

- Област Ловеч – „Опасности в интернет“ – 50 малолетни и 147 непълнолетни;

- Област Монтана – „Причини и последствия от асоциалното поведение“ – 61 родители, 60 малолетни и 12 непълнолетни;

- Област Пазарджик – „Интернет зависимост“ – 39 малолетни и 83 непълнолетни;

- Област Плевен – в 2 местни комисии – „Правила в училище“ (40 малолетни) и „Противообществени прояви и престъпления“ (20 родители, 240 малолетни и 175 непълнолетни);

- Област Пловдив – „Дигитално гражданство – превенция на злоупотребата в онлайн пространството“ – 30 родители и 150 непълнолетни;

- Област Русе – в 2 местни комисии – „Видове престъпления и наказателна отговорност за непълнолетни“ (34 малолетни и 130 непълнолетни); „Как да се противопоставим на престъпността?“ (158 малолетни и 237 непълнолетни); „Как да създадем толерантни отношения с връстниците?“ (60 малолетни и 90 непълнолетни); „Как да намерим и ценим приятелството?“ (84 малолетни и 123 непълнолетни) и „Асоциалното поведение като социален проблем“ – 60 родители, 80 малолетни и 80 непълнолетни;

- Област София-град – в 7 местни комисии – „В конфликт със закона“ (500 родители, 120 малолетни и 150 непълнолетни); „Моите нови приятели“ (200 малолетни и 300 непълнолетни); „Асоциално поведение при подрастващите“ (586 малолетни и 176 непълнолетни); „Безопасен интернет“ (185 малолетни и 290 непълнолетни); „Последици от противообществени прояви“ (300 малолетни и 290 непълнолетни); „Етични норми на поведение“ (20 родители, 7 малолетни и 13 непълнолетни); „Права и задължения на децата“ (5 родители, 20 малолетни и 31 непълнолетни) и „Психология на отношенията ученици учители“ – 7 родители, 38 малолетни и 47 непълнолетни;

- София област – в 2 местни комисии – „Взаимоотношения – деца, учители, родители“ (24 малолетни); „Идентифициране на деца с асоциално поведение“ (350 непълнолетни) и „Решаване на кръстословица – какво научих от местната комисия“ – 40 непълнолетни;

- Област Търговище – „Какво е да си асоциален?“ – 20 малолетни и 15 непълнолетни;

- Област Хасково – „Що е толерантност?“ – 30 малолетни и 50 непълнолетни;

- Област Шумен – „Отговорно родителство, за да са здрави и щастливи нашите деца“ и „Асоциално поведение – рискове“ – 115 родители, 30 малолетни и 145 непълнолетни.

Общинските програми и кампании за превенция на асоциалното поведение обхващат широк спектър от теми: „МКБППМН – с какво се занимава?“; „Превантивни дейности на МКБППМН. Ролята на общественият възпитател“; „Разглеждане на възпитателно дело“; „Превенция на противообществените прояви“; „Корекционна програма за работа с непълнолетни правонарушители“; „Повишаване на правната култура и отговорност сред подрастващите“; „Изграждане на ценности при децата“; „Права и отговорности в училище“; „Да бъдем по толерантни и добри един към друг“; „Наказателна отговорност и санкции за каране на скутери от непълнолетни без правоспособност“; „Ден на толерантността“; „Превенция на асоциалното поведение на малолетните и непълнолетните“; „Какво е противообществена проява? – разясняване на термините – кражба и присвояване“; „Противообществените прояви при непълнолетните и наказателната отговорност“; „Толерантността и добротата“; „Толерантен ли съм аз?“; „Пробация за непълнолетни“; „Асоциалното поведение и най-честите противообществени прояви – вандализъм, кражба и грабеж“; „Противообществени прояви на малолетни и непълнолетни – ЗБППМН“; „Правата и задълженията на децата“; „Дискриминацията - различаваме ли я?“; „Открити дни на МКБППМН“; „Превенция на рисковете сред децата в интернет – пространството“; „Програма за превенция на риска от въвличане в противообществени прояви и правонарушения на деца от уязвими семейства“; „Програма за мобилна работа за превенция на рисковото поведение“; „Дейността на ИДПС“; „Противоправно поведение“; „Мерки по ЗБППМН“; „Аз съм добър, а

ти?"; Конкурс на тема: „Доброто е моят избор“; „Безопасно общуване в интернет“; „Проблемно поведение“; „Толерантността в човешките отношения“; „Опасности в интернет. Телефонни измами. Сигнализиране при опасност“; „Отговорността на малолетни и непълнолетни при извършване на правонарушения“; Конкурс за есе на тема: „Доброто е моят избор“; „Да бъдем толерантни!“; „Доброто е във всеки от нас!“; „Дискриминация? Не, благодаря, предпочитам толерантност“; „Познай различията, уважавай различията“; „Родители, знаете ли къде са вашите деца?“; „Правно и гражданско възпитание“; „Позитивно мислене – ключ към напредък“; „Законодателство за малолетни и непълнолетни извършители“; „Взаимоотношенията дете-дете и ролята на родителите“; „Проблеми в поведението на подрастващите“; „Интернет – риск или разум“; „Кражба, хулиганство, вандализъм и ЗБППМН“; „Световен ден за възпоменание на жертвите от ПТП“; „Степенуване на ценности – кое е по-лесно, да споделиш с приятел или с родител“; „Родители и тийнейджъри – как да живеят заедно?“; „Хулигански прояви на непълнолетните лица, последици и полицейско задържане“; „Отношения между родител и деца“; „Хората, които ни помагат – полицаите“; „Последици от ранните бракове“; „Емоционална интелигентност“; Състезание „140 години Търновска конституция“; „Разглеждане на казуси и обсъждане на рискови ситуации и рисково поведение“; „Безпричинни отсъствия от училище. Последици“; „Общуване с разбиране“; „Програма за превенция и осведоменост за заплахите от киберпрестъпления и безопасна работа в интернет“; „Превенции с деца от ЦНСТ“; „Ден на отворените врати за Детските полицейски управления“; „Как институциите за деца работят в мрежа помежду си? – функции, дейности, с какво могат да са полезни на родителите – ОЗД, МКБППМН и ИДПС“; „Права и задължения на децата, вечерен час“; Конкурс „Добрите дела“; „Трениране на успешни родители – идеите на д-р Томас Гордън“; „Киберпрестъпления“; „Разглеждане на възпитателни дела – съдебни и отговорни“; „Деца в конфликт със закона“; „Ролята на бащата, като фактор в семейството“; „Модел за първична превенция на асоциално поведение сред ученици“; „Ден на отворените врати“ в органите на съдебната власт; Запознаване с дейността на НСЛС, ВКП, ВАС“; „Запознаване с дейността на Центъра за спогодби и медиация към СРС и СГС“; „Превантивна работа, насочена към тенденции на деструктивно поведение при подрастващите“ – за ученици от среден курс; „Повишаване на компетентностите за овладяване на предизвикателното поведение на учениците по време на учебни занятия“; „Изграждане образа на семейството, като основен авторитет за юношата“; „Защита от рисковете на киберпространството чрез повишаване на дигиталната грамотност“; „Формиране на положителна самооценка в юношеска възраст“; „Положителни модели на комуникация между деца и родители“; „Истината и лъжата“; „Неправилно възпитание в

семейството и поведенчески реакции на децата“; „Екипно взаимодействие за преодоляване на негативно поведение“; и „Нашите права в Европейския съюз“.

2.4.1. Децата с асоциално поведение, поставени под настойничество или попечителство.

В превантивна дейност през 2019 г. са включени и **269 деца** (277 през 2018 г.), **поставени под настойничество или попечителство** (Таблица 10), от които 96 малолетни (87 през 2018 г.) и 173 непълнолетни (190 през 2018 г.). С най-голям брой по области е Сливен – 48 деца, от тях 20 са малолетни и 28 непълнолетни.

Таблица 10. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	41	10	31	30	10	20
Бургас	5	-	5	3	-	3
Варна	33	9	24	13	6	7
В. Търново	1	1	-	-	-	-
Видин	8	2	6	6	1	5
Враца	12	2	10	14	4	10
Габрово	3	1	2	7	5	2
Добрич	1	-	1	3	3	-
Кърджали	1	-	1	-	-	-
Кюстендил	5	1	4	6	2	4
Ловеч	3	1	2	6	1	5
Монтана	5	2	3	-	-	-
Пазарджик	12	2	10	19	7	12
Перник	6	2	4	1	-	1
Плевен	40	15	25	1	-	1
Пловдив	24	15	9	31	7	24
Разград	14	4	10	4	-	4
Русе	8	2	6	23	11	12
Силистра	1	-	1	-	-	-
Сливен	31	10	21	48	20	28
Смолян	1	-	1	2	1	1
София град	22	8	14	12	2	10
София област	41	10	31	3	1	2
Стара Загора	5	-	5	19	8	11
Търговище	33	9	24	1	1	-
Хасково	1	1	-	16	6	10
Шумен	8	2	6	1	-	1
Ямбол	12	2	10	-	-	-
Общо	277	87	190	269	96	173

2.4.2. Деца, преминали консултации, по заявки от родители.

Във връзка с асоциалното поведение при подрастващите, местните комисии са предоставили индивидуални консултации (Таблица 11) на **2 539** деца (13 755 през 2018 г.), **1 072** от тях са малолетни (5 430 през 2018 г.) и **1 467** непълнолетни (8 325 през 2018 г.). По области най-голям е броят на консултираните деца в Стара Загора (251), от които 157 непълнолетни. Малолетните са най-много в Кърджали – 99.

Таблица 11. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	315	140	175	205	87	118
Бургас	756	276	480	87	54	33
Варна	502	175	327	160	53	107
В. Търново	377	148	229	24	15	9
Видин	124	36	88	20	9	11
Враца	632	338	294	223	75	148
Габрово	314	114	200	21	16	5
Добрич	273	75	198	140	59	81
Кърджали	365	112	253	218	99	119
Кюстендил	187	98	89	23	12	11
Ловеч	323	153	170	39	18	21
Монтана	211	55	156	-	-	-
Пазарджик	577	278	299	78	36	42
Перник	212	49	163	-	-	-
Плевен	677	356	321	48	22	26
Пловдив	824	378	446	156	53	103
Разград	128	36	92	29	15	14
Русе	366	119	247	27	12	15
Силистра	122	29	93	50	13	37
Сливен	274	153	121	14	9	5
Смолян	208	76	132	38	28	10
София град	1 812	520	1 292	172	90	82
София област	614	301	313	140	73	67
Ст. Загора	793	329	464	251	94	157
Търговище	145	59	86	67	19	48
Хасково	559	190	369	103	40	63
Шумен	1 162	476	686	100	26	74
Ямбол	903	361	542	106	45	61
Общо	13 755	5 430	8 325	2 539	1 072	1 467

През 2019 г. през семейни консултации (Таблица 12) са преминали **1 663** деца (11 112 през 2018 г.) с асоциално поведение, **655** (4 756 през 2018 г.) от тях са малолетни и **1 008** (6 356 през 2018 г.) непълнолетни. По области с превъзходство са децата от София-град (267) – 120 малолетни и 147 непълнолетни.

Таблица 12. Сравнение на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	263	122	141	64	28	36
Бургас	413	187	226	34	21	13
Варна	1 569	690	879	134	30	104
В. Търново	350	153	197	23	14	9
Видин	103	32	71	13	4	9
Враца	559	276	283	42	17	25
Габрово	71	25	46	11	6	5
Добрич	236	92	144	128	54	74
Кърджали	208	79	129	34	21	13
Кюстендил	125	73	52	15	10	5
Ловеч	164	61	103	19	7	12
Монтана	196	77	119	3	2	1
Пазарджик	278	137	141	87	38	49
Перник	140	50	90	-	-	-
Плевен	324	161	163	5	2	3
Пловдив	903	458	445	145	50	95
Разград	80	28	52	12	4	8
Русе	191	83	108	15	6	9
Силистра	92	23	69	36	13	23
Сливен	177	104	73	9	5	4
Смолян	202	105	97	24	17	7
София град	1 957	780	1 177	267	120	147
София област	400	176	224	53	33	20
Ст. Загора	577	209	368	205	74	131
Търговище	252	107	145	67	19	48
Хасково	245	140	105	60	23	37
Шумен	499	136	363	120	21	99
Ямбол	538	192	346	38	16	22
Общо	11 112	4 756	6 356	1 663	655	1 008

2.5. Превенция на насилието.

Превенцията на насилието между деца и срещу деца е сред приоритетите в дейността на ЦКБППМН и МКБППМН. В тази връзка, Централната комисия през 2006 г. изпрати указание до всички местни комисии относно разработването и реализацията на общински програми и планове за действия, насочени към превенция на насилието. В резултат, всяка година, в докладите си до ЦКБППМН, местните комисии изпращат информация за реализираните дейности по този приоритет.

През 2019 г. МКБППМН са реализирали **746 общински програми** (744 през 2018 г. и 216 през 2017 г.), **кампании и проекти по превенция на насилието между и срещу деца** (Таблица 13). Данните показват **увеличение на броя на проведените кампании и проекти.**

Нарастнал е и броят на обхванатите в тях деца и родители – **180 948** (177 877 през 2018 г. и 72 607 през 2017). В реализираните през 2019 г. програми са участвали **20 684 родители** (18 073 през 2018 г.) и **160 264 деца** (159 804 през 2018 г.). Данни по области: най-голям брой теми по програми – София-град – 91; най-много участвали родители (5 522) и деца (39 037) са в столицата, от които 21 147 малолетни и 17 890 непълнолетни.

Таблица 13. Програми, кампании, проекти за превенция на насилието между деца и срещу деца и участници в тях (по области)

	Брой програми	Родители	Общо деца	Малолетни	Непълнолетни
Общо за страната	746	20 684	160 264	87 586	72 678
Благоевград	21	1 212	4 795	3 057	1 738
Бургас	46	504	6 850	3 606	3 244
Варна	63	2 549	8 980	5 313	3 667
Велико Търново	25	352	2 750	1 380	1 370
Видин	35	220	1 470	849	621
Враца	15	336	1 768	1 055	713
Габрово	6	310	1 260	795	465
Добрич	24	332	2 733	1 863	870
Кърджали	6	121	929	532	397
Кюстендил	16	120	2 797	1 296	1 501
Ловеч	10	2 360	5 396	2 905	2 491
Монтана	34	427	3 155	1 907	1 248
Пазарджик	30	447	5 586	3 575	2 011
Перник	10	42	2 642	1 404	1 238
Плевен	25	561	11 515	6 098	5 417
Пловдив	75	2 072	12 620	6 591	6 029
Разград	18	535	2 677	1 469	1 208
Русе	12	380	2 735	1 580	1 155
Силистра	20	341	1 828	747	1 081
Сливен	6	126	830	413	417
Смолян	24	150	4 570	2 166	2 404
София град	91	5 522	39 037	21 147	17 890
София област	44	357	6 574	3 227	3 347
Стара Загора	28	124	4 991	3 923	1 068
Търговище	12	600	5 928	3 950	1 978
Хасково	17	140	5 601	2 712	2 889
Шумен	13	159	5 151	1 150	4 001
Ямбол	20	185	5 096	2 876	2 220

През 2019 г. в 81 местни комисии за БППМН (7 през 2018 г.) са проведени анонимни анкетни проучвания (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 13):

• Област Благоевград – в 3 местни комисии – анкетни проучвания „Без насилие и агресия“ (40 малолетни и 60 непълнолетни); „Насилието и неговите форми“ (15 малолетни и

30 непълнолетни); 120 малолетни и 150 непълнолетни са участвали в темите – „Агресията в училище“ и „Не на насилието в училището“;

- Област Бургас – в 6 местни комисии – анкетни проучвания „Как да се справим с агресията в училище?“ (32 малолетни и 28 непълнолетни); „Не на тормоза в училище!“ (40 малолетни и 45 непълнолетни); „Противодействие на училищния тормоз!“ (615 малолетни и 290 непълнолетни); „Тормозът в училище“ (170 малолетни); „Агресия“ – 60 учители, 20 малолетни и 20 непълнолетни;

- Област Варна – в 3 местни комисии – анкетни проучвания „Не! Насилие над деца!“ (10 родители, 60 малолетни и 12 непълнолетни); „Прояви на агресия в училище“ (35 малолетни и 33 непълнолетни); 34 малолетни и 58 непълнолетни са участвали в темите „Тормоз от връстниците“ и „Живот без насилие над всички деца“;

- Област Велико Търново – в 3 местни комисии – „Има ли насилие в училище?“ (35 малолетни и 80 непълнолетни); „Тормозът в училище“ (30 малолетни и 40 непълнолетни) и „Въпросник за тормоза“ – 100 малолетни и 80 непълнолетни;

- Област Видин – в 4 местни комисии – „Не! На тормоза в училище“ (15 малолетни и 15 непълнолетни); „Тормоз в училище“ (20 малолетни и 5 непълнолетни); 26 родители, 48 малолетни и 43 непълнолетни са участвали в темите „Прояви на училищен тормоз“ и „Видове насилие“; 20 малолетни са участвали в темите „Определяне на факторите за агресия и насилие в училищата“, „Определяне на децата, склонни към прояви на агресия и насилие“ и „Превантивна дейност“;

- Област Враца – в 2 местни комисии – „Агресия сред децата в V клас“ (112 малолетни) и „Тормоз от връстниците в училище“ – 150 малолетни и 150 непълнолетни;

- Област Добрич – в 3 местни комисии – „Не на тормоза в училище – Ден на розовата фланелка“ (11 родители, 16 малолетни и 63 непълнолетни); „Тормоз в училище“ (420 малолетни и 96 непълнолетни) и „Има ли агресия в моето училище?“ – 25 малолетни и 37 непълнолетни;

- Област Кърджали – в 3 местни комисии – „Тормоз в училище“ (65 малолетни и 35 непълнолетни), „Потърпевши от насилие между деца“ (123 малолетни) и „Тормоз в училище“ – 50 непълнолетни;

- Област Ловеч – в 2 местни комисии – „Класна стая без тормоз – какво е това“ (354 малолетни) и „Тормозът в училище“ – 51 малолетни и 201 непълнолетни;

- Област Монтана – в 4 местни комисии – „Агресия сред учениците“ (10 малолетни и 30 непълнолетни); „Има ли насилие в училище?“ (53 родители, 51 малолетни и 13 непълнолетни); 40 малолетни и 50 непълнолетни са участвали в темите „Толерантност и

насилие в училище“ и „Видове насилие в млежата – безопасна лятна ваканция“; 98 родители, 35 малолетни и 63 непълнолетни са участвали в темите „Тормозът в училище“ и „Видове насилие“;

- Област Пазарджик – в 6 местни комисии – „Насилието между децата около вас“ (120 малолетни и 24 непълнолетни); „Агресивност“ (39 малолетни и 83 непълнолетни); „Агресията и тормозът“ (100 малолетни и 70 непълнолетни); „Защо проявявам агресия към съучениците си“ (20 малолетни и 15 непълнолетни); „Насилието в училище – как да го избегнем“ (40 родители, 20 малолетни и 40 непълнолетни); 128 малолетни и 68 непълнолетни са участвали в темите „Не на агресията“ и „Да спрем агресията“;

- Област Перник – в 2 местни комисии – „Агресия сред учениците“ (112 малолетни и 54 непълнолетни) и „Агресивен ли съм?“ – 20 малолетни;

- Област Плевен – в 4 местни комисии – „Що е тормоз?“ (60 малолетни и 60 непълнолетни); „Насилие в училище“ (100 малолетни и 70 непълнолетни); „Агресия“ (30 родители, 200 малолетни и 100 непълнолетни); 408 непълнолетни са участвали в темите „Агресията в клас“ и „Какво означава тормоз от връстниците в училище?“;

- Област Пловдив – в 5 местни комисии – „Агресията в училище на улицата, дома и интернет-пространството“ (150 непълнолетни); „Тормозът и насилието в училище“ (110 малолетни и 80 непълнолетни); „Агресията“ (42 малолетни и 21 непълнолетни); „Тормоз“ (39 малолетни и 35 непълнолетни); „Аз и насилника“ (46 малолетни); „Взаимоотношенията между връстници“; (130 малолетни); „Тормоз между връстници“; (158 малолетни и 52 непълнолетни); „Насилие и тормоз в училището ни“ (210 малолетни и 147 непълнолетни); „Насилник ли е приятелят ви?“ (124 малолетни и 89 непълнолетни) и „Има ли насилие при приятелите ви?“ – 124 малолетни и 89 непълнолетни;

- Област Разград – „Как да контролираме гнева си?“ – 20 малолетни и 40 непълнолетни;

- Област Русе – в 2 местни комисии – „Начини за справяне с агресивното поведение“ (90 малолетни и 150 непълнолетни); „Какво знаем за тормоза и как да се справим с него в училище?“ (200 малолетни и 240 непълнолетни) и „Как да общуваме помежду си“ – 80 родители, 200 малолетни и 80 непълнолетни;

- Област Силистра – в 4 местни комисии – „Не на тормоза в училище“ (65 малолетни и 93 непълнолетни); „Насилието поражда тормоз“ (20 малолетни и 40 непълнолетни); „Тормоз от връстници в училище“ (70 малолетни и 100 непълнолетни); „Онлайн тормоз“ (70 малолетни и 100 непълнолетни) и „Тормозът в училище“ – 208 родители, 208 малолетни и 300 непълнолетни;

- Област Смолян – в 2 местни комисии – „Има ли насилие в твоето училище?“ (107 малолетни и 16 непълнолетни) и „Не на насилието в училище и извън него!“ – 23 родители, 36 малолетни и 18 непълнолетни;

- Област София-град – в 9 местни комисии – „Агресията в училище“ (20 малолетни и 120 непълнолетни); „Без насилие и сълзи“ (420 родители, 150 малолетни и 240 непълнолетни); „Лоши думи и агресия“ (300 малолетни и 300 непълнолетни); „Въпросник за тормоза в училище“ (400 малолетни и 400 непълнолетни); „Като на игра“ (81 малолетни); „А ти какво би направил?“ (280 малолетни и 385 непълнолетни); „Как уплътнявам свободното си време“ (32 родители, 10 малолетни и 22 непълнолетни); „Решаване на конфликти“ (10 родители, 54 малолетни и 93 непълнолетни); „Проучване и анализ на нивото на агресивност на учениците, скрининг за изследване на училищния тормоз, анализ и представяне на резултатите на кръгла маса в края на кампанията“ (10 родители и 78 непълнолетни); 354 родители, 1 787 малолетни и 642 непълнолетни са участвали в темите „Агресия и тормоз в училище“, „Дискусии с ученици от V и XII клас“, „Родителски срещи с ученици от VII клас“, „Компютърните игри и насилието в тях“, „Проучване сред учениците за насилието в училище“, „Тормозът в училище“, „Насилието около нас“, „Взаимоотношения в класа между съучениците“ и „Тормоз и насилие“;

- София-област – в 9 местни комисии – „Не на насилието!“ (39 малолетни и 13 непълнолетни); „Агресията между деца“ (100 малолетни и 100 непълнолетни); „Семейство, семейни взаимоотношения, справяне с агресията“ (23 родители, 20 малолетни и 16 непълнолетни); „Не на агресията!“ (1 родители, 25 малолетни и 35 непълнолетни); „Ставали ли сте свидетел на насилие и как реагирате?“ (90 малолетни и 60 непълнолетни); „Не на агресията!“ (200 непълнолетни); „Какво е насилие?“ (150 непълнолетни); „Наличие на тормоз в училище“ (329 малолетни и 350 непълнолетни); „За агресията“ (270 малолетни и 230 непълнолетни); „За тормоза“ (70 малолетни и 110 непълнолетни) и „Конкуренцията и гнева между децата“ – 15 малолетни и 9 непълнолетни;

- Област Стара Загора – в 2 местни комисии – „Насилие между децата“ (14 малолетни и 21 непълнолетни) и „Насилието между връстниците“ – 30 малолетни;

- Област Търговище – „Участвал ли съм в насилие и защо?“ – 25 малолетни и 14 непълнолетни;

- Област Хасково – в 3 местни комисии – „Не на тормоза в класната стая?“ (25 малолетни и 25 непълнолетни); „Тормоз и насилие“ (200 малолетни и 100 непълнолетни) и „Тормозът между връстници в училище“ – 290 малолетни и 706 непълнолетни;

- Област Шумен – в 3 местни комисии – анкетни проучвания „Училище без насилие“ (60 малолетни и 120 непълнолетни); „Какво знаем за агресията?“ (80 малолетни и 80 непълнолетни); 235 малолетни и 1 490 непълнолетни са участвали в темите „Класна стая без тормоз“; „Да на спорта, не на агресията“;

- Област Ямбол – в 3 местни комисии – анкетни проучвания „Агресия и тормоз в училище“ (90 малолетни и 42 непълнолетни); „Видове насилие“ (30 родители, 40 малолетни и 30 непълнолетни); „Тормоз. Видове. Зная ли как да се предпазя?“ – 246 малолетни и 158 непълнолетни.

Основни теми на реализираните от МКБППМН през 2019 г. програми и кампании по превенция на насилието: „Да спрем насилието в училище“; „Превенция на агресията и насилието между учениците“; „Как да се справяме с конфликтите?“; „Справяне с гнева и агресията и мирно разрешаване на конфликти“; „Ден на розовата фланелка“; „Не на тормоза в училище!“; „Без насилие и агресия!“; „Тормозът в училище!“; „Гняв и агресия. Справяне с гнева“. „Превенция на училищното насилие и агресия, видове агресия, как влияе семейството върху агресивното поведение при децата“; „Какво е агресия, насилие, тормоз?“; „Класна стая без тормоз“; „Реално и виртуално насилие в училище“; „Превенция на агресията чрез позитивни начинания“; „Конфликти и агресия“; „Стоп на тормоза в училище“; „От конфликта до насилието. Позитивно решаване на конфликти“; „Седмица за превенция на агресията“; „Ден за превенция на училищното насилие“; „Агресия, хуманност и кино“; „Превенция на насилието в училище чрез методите на медиацията“; „Тренинг за асертивно поведение“; „Тренинг за разрешаване на конфликти“; „Тормоз, видове и последствия, стратегии“; „Безконфликтно общуване“; „Умения за решаване на проблеми без насилие“; „Виртуална агресия или невидимите заплахи пред екрана“; „Справяне с агресията – модел на поведение“; „Малтретиране и тормоз“; „Как влияе гневът?“; „Как да реагираме при агресивно поведение в училище?“; „Агресията в училище и в дома и как да се справим с нея“; „Социалните мрежи и „лайковете“ като причина за последваща агресия“; „Защита на по-малките ученици от по-големите“; „Конфликтни ситуации“; „Защо децата проявяват гнева си в училище“; „Какво е насилие и какви видове познавам?“; „Компютърните игри като източник на агресия при учениците“; „Кибертормоз“; „Емоционални проблеми на младите“; „Детско насилие“; „Конфликти. Стил на поведение в конфликтни ситуации“; „Техники за решаване на конфликти“; „Вербална и невербална агресия“; „Как да се предпазим от насилие?“; „Насилието и неговите последствия“; „Комуникативни умения за управление на конфликти“; „Сексуално насилие“; „Виртуалната агресия“; „Онлайн тормозът като форма на

насилие върху личността“; „Училищната медиация – в помощ на учениците в случай на конфликт с други ученици, учители, родители, методи за разрешаване на споровете“.

2.5.1. Деца, преминали консултации за насилие, по заявки от родители.

През 2019 г. местните комисии по методическо указание на ЦКБППМН, са реализирали индивидуални консултации (Таблица 14) на **4 403** деца, в това число **2 001** малолетни и **2 402** непълнолетни. По области най-голям е броят на консултираните деца в столицата (2 034) – 920 малолетни и 1 114 непълнолетни.

Таблица 14. Деца, преминали индивидуални консултации (по области)

Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	181	86	95	Плевен	199	132	67
Бургас	69	37	32	Пловдив	176	81	95
Варна	113	42	71	Разград	25	13	12
В. Търново	95	44	51	Русе	29	12	17
Видин	31	18	13	Силистра	54	24	30
Враца	227	66	161	Сливен	82	47	35
Габрово	23	13	10	Смолян	18	11	7
Добрич	211	126	85	София град	2 034	920	1 114
Кърджали	71	29	42	София област	61	45	16
Кюстендил	16	14	2	Стара Загора	221	52	169
Ловеч	100	42	58	Търговище	17	8	9
Монтана	33	13	20	Хасково	54	8	46
Пазарджик	121	48	73	Шумен	67	27	40
Перник	30	13	17	Ямбол	45	30	15
Общо за страната					4 403	2 001	2 402

През семеини консултации са преминали **2 314** деца (Таблица 15), **709** от тях са малолетни и **1 605** непълнолетни. По области с предимство са подрастващите от София-град (845) – 188 малолетни и 657 непълнолетни.

Таблица 15. Деца, преминали семеини консултации (по области)

Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	51	26	25	Плевен	114	42	72
Бургас	45	19	26	Пловдив	86	34	52
Варна	49	16	33	Разград	15	7	8
В. Търново	50	24	26	Русе	19	6	13
Видин	32	21	11	Силистра	47	21	26
Враца	43	17	26	Сливен	14	4	10
Габрово	3	1	2	Смолян	7	5	2
Добрич	124	15	109	София град	845	188	657
Кърджали	32	21	11	София област	42	28	14
Кюстендил	9	9	-	Стара Загора	187	34	153
Ловеч	37	15	22	Търговище	14	6	8
Монтана	24	8	16	Хасково	41	7	34

Пазарджик	104	48	56	Шумен	175	37	138
Перник	34	15	19	Ямбол	71	35	36
Общо за страната					2 314	709	1605

2.6. Превенция на наркоманиите, употребата на алкохол и тютюн.

В изпълнение на **Националната стратегия за борба с наркотиците** местните комисии за БППМН извършват информационно-консултативна, проучвателна и изследователска дейност: анализ на факторите, способстващи употреба на наркотични вещества сред подрастващите; разработване на програми и проекти; работа с рискови групи; квалификация на специалистите; създаване и разпространение на информационни печатни и видеоматериали. В добро партньорство със Советите по наркотични вещества, Превантивно-информационните центрове и Районните здравни инспекции, комисиите реализират различни съвместни дейности. През 2019 г. са осъществявани обучения на **специалисти и доброволци** – главно секретари и членове на МКБППМН, ИДПС, обществени възпитатели, педагогически съветници, социални работници, медицински специалисти от училищните кабинети, учители, студенти и ученици, ученически парламенти, родители по теми: „Обучения по проблеми на наркотичните зависимости – видове, места, където да потърсим помощ“; обучения на доброволци; „Връстници обучават връстници“; обучения на ученици по темата за употребата на алкохол; семинар за ученици на тема: „Да се научим да разграничаваме действителността от митовете за наркотиците“.

През годината МКБППМН са работили по **619 теми по програми или проекти** (1 050 през 2018 г. и 707 през 2017 г.) за **превенция на употребата на наркотици** (Таблица 16), в които са **обхванати 97 637 участници** (182 050 през 2018 г. и 111 026 през 2017 г.) – 9 710 родители (19 009 през 2018 г.) и 87 927 деца (163 041 през 2018 г.), от които 37 009 малолетни (64 074 през 2018 г.) и 50 818 непълнолетни (93 967 през 2018 г.). Наблюдава се **значително намаляване на участващите деца и родители**, което може да се интерпретира като знак за придобити вече знания в областта на наркотиците, вследствие реализираните през минали години превантивни програми на местните комисии. На обученията по програмите са присъствали представители на УКП, инспектори от ДПС и социални работници от Отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”. С най-значителен брой теми по програми/проекти е столицата – 64. Участвали са 2 079 родители и 19 727, от които 10 392 малолетни и 9 335 непълнолетни.

Таблица 16. Програми и проекти за превенция на употребата на наркотични вещества, алкохол и тютюн и участници в тях (по области)

	Брой програми	Родители	Общо деца	Малолетни	Непълнолетни
Общо за страната	619	9 710	87 927	37 009	50 818

Благоевград	21	220	2 199	862	1337
Бургас	19	199	2 408	992	1 416
Варна	30	331	3 302	1 046	2 256
Велико Търново	25	222	1 393	455	938
Видин	16	58	477	159	308
Враца	15	164	944	384	560
Габрово	10	5	1 172	490	682
Добрич	30	162	1 463	599	864
Кърджали	13	215	2 325	660	1 565
Кюстендил	19	35	1 827	658	1 169
Ловеч	14	34	494	100	394
Монтана	22	317	1 065	389	676
Пазарджик	23	286	3 832	1 770	2 062
Перник	7	-	1693	66	1 627
Плевен	34	1 195	6 503	2 128	4 375
Пловдив	44	110	6 476	2 985	3 491
Разград	10	9	652	267	385
Русе	20	474	3 691	1 859	1 832
Силистра	14	178	1 330	456	874
Сливен	7	126	682	238	444
Смолян	20	50	2 202	735	1 467
София град	64	2 079	19 727	10 392	9 335
София област	50	486	5 311	2 337	2 974
Стара Загора	24	234	1 919	684	1 235
Търговище	21	310	5 727	3 151	2 576
Хасково	16	421	2 982	695	2 287
Шумен	21	384	4 283	1 450	2 833
Ямбол	10	1 406	1 848	992	856

През 2019 г. в 22 области (17 през 2018 г.) на страната местните комисии са провели анонимни анкетни проучвания по проблемите на наркотиците (данните са отбелязани в Таблица 16):

- Област Благоевград – „Опасностите от дрогата“ – участвали 15 малолетни и 40 непълнолетни;

- Област Варна – в 4 местни комисии – „Алкохолът, цигарите и наркотиците – вредни за здравето на човека“ (138 родители, 95 малолетни и 215 непълнолетни); „На границата между удоволствието и самоубийството – за вредата от алкохола и наркотиците“ (63 малолетни и 89 непълнолетни); „Енергийни напитки! Безопасно ли е?“ (23 малолетни и 45 непълнолетни); „Вредата от тютюнопушенето!“ (52 малолетни и 108 непълнолетни) и „Проблемите на алкохола“ – 40 непълнолетни;

- Област Велико Търново – в 2 местни комисии – „Психотропни вещества – митове и реалност“ (25 непълнолетни) и „Проблем с разпространението и употреба на наркотични вещества“ – 14 малолетни и 43 непълнолетни;

- Област Враца – в 2 местни комисии – „Употреба на наркотици от ученици в X клас“ (65 непълнолетни) и „Вредата от алкохола, никотина и дрогата“ – 50 родители, 28 малолетни и 20 непълнолетни;

- Област Добрич – в темите „Да направим здравословния избор по-лесен“ и „Психични и поведенчески разстройства дължащи се на употреба на психоактивни вещества“, са участвали 27 родители, 21 малолетни и 29 непълнолетни;

- Област Кърджали – в 2 местни комисии – „Употреба на ПАВ“ (27 непълнолетни) и „Каква е Вашата приятелска среда?“ – 186 непълнолетни;

- Област Ловеч – в 2 местни комисии – „Употреба на цигари и алкохол“ – 4 родители и 117 непълнолетни;

- Област Монтана – в 3 местни комисии – „Вредата от тютюнопушенето, вредата от употребата на наркотици и от употребата на алкохол“ (59 родители, 61 малолетни и 15 непълнолетни); „Ден без тютюнопушене!“ (102 родители, 42 малолетни и 105 непълнолетни); 20 родители, 95 малолетни и 150 непълнолетни са участвали в темите „Новите опасности – дизайнерски наркотици“ и „Видове наркотици и влиянието им върху организма“;

- Област Пазарджик – в 4 местни комисии – „Знаем ли какви са вредите от опиатите?“ (35 родители и 45 непълнолетни); „Проучване на степента на употреба на наркотици“ (300 малолетни и 51 непълнолетни); 80 малолетни и 42 непълнолетни са участвали по темите „Видове наркотици и вредата от тях“, „Зависимости при подрастващите“ и „Вредата от алкохола и тютюнопушенето“; 182 непълнолетни са участвали във – „Вредата от алкохола и тютюнопушенето“, и „Последици от употребата на наркотични вещества“;

- Област Перник – „Зависимост“ – 22 малолетни;

- Област Плевен – в 6 местни комисии – „Зависимости сред младите“ (30 родители и 140 непълнолетни); „Имам ли приятели, които употребяват алкохол, цигари, наркотици?“ (20 родители, 240 малолетни и 170 непълнолетни); „Нагласи за употреба на наркотични вещества“ (175 малолетни и 200 непълнолетни); „Тютюнопушенето“ (45 малолетни и 218 непълнолетни); 80 малолетни и 62 непълнолетни са участвали по темите „Употреба на цигари, алкохол и наркотици и оценяване на риска“ и „Разпространение и достъп до наркотиците“; 90 малолетни и 120 непълнолетни - в „Тютюнопушенето“ и „Познаваме ли въздействието на наркотичните вещества?“;

- Област Пловдив – в 4 местни комисии – „Проучване проблемите свързани с употребата на наркотични вещества, алкохол и цигари“ (870 малолетни и 895 непълнолетни); „Познавате ли наркотиците?“ (48 малолетни); „Пристрастяване към алкохол“ (44 непълнолетни); „Употребата на наркотични вещества и вредата от тях“ (42 малолетни); 123

малолетни и 87 непълнолетни са участвали по темите „Какво знаете за наркотиците?“ и „Какво знаете за цигарите и алкохола?“;

- Област Разград – в двете теми „Нагласи за употреба на наркотични вещества“ и „Тютюнопушене и вредата му“, са участвали по 60 непълнолетни;

- Област Русе – в 3 местни комисии – „Разпространение и достъп до наркотиците“ (75 малолетни и 140 непълнолетни); „Въздействие и последици от употребата на дрога“ (110 малолетни и 167 непълнолетни); „Наркотици и здраве“ (64 малолетни и 92 непълнолетни); „Алкохол, цигари и други алтернативи“ (34 малолетни и 65 непълнолетни); „Тютюнопушенето – враг на човека“ (76 малолетни и 151 непълнолетни); „Вредни зависимости – наркотици, алкохол и цигари“ (60 родители, 100 малолетни и 80 непълнолетни); „Вредят ли алкохола и цигарите на нашето здраве?“ (100 родители, 220 малолетни и 80 непълнолетни) и „Международен ден без тютюнопушене“ – 52 малолетни и 40 непълнолетни;

- Област Силистра – в 4 местни комисии – „Здравни и социални последици при злоупотреба с наркотични вещества, алкохол, тютюнопушене“ (56 малолетни и 84 непълнолетни); „Какво зная за наркотиците?“ (9 родители, 70 малолетни и 30 непълнолетни); „Употреба на наркотици“ (50 непълнолетни); 30 малолетни и 60 непълнолетни са участвали по темите „Бъди свободен, направи си теста!“; „Владетел или роб – ти избираш!“;

- Област Смолян – в 3 местни комисии – „Какво знаем за зависимостите?“ (122 малолетни и 160 непълнолетни); „Вредата от употребата на алкохол и тютюнопушене“ (16 непълнолетни); „Видове наркотици“ (23 малолетни и 18 непълнолетни);

- Област София-град – в 5 местни комисии – „Живот без дрога, алкохол и тютюнев дим“ (330 родители, 80 малолетни и 340 непълнолетни); „Вредата от наркотичните вещества“ (30 родители, 9 малолетни и 21 непълнолетни); „Наркотиците – разпознаване симптомите на зависимост“ (15 родители и 55 непълнолетни); 200 малолетни и 300 непълнолетни са участвали по темите „Защо се пуши“, „Алкохолът и здравето“ и „Отношение към хората, които вземат наркотици“; 197 родители, 798 малолетни и 210 непълнолетни са участвали в – „Вредата от тютюнопушене и употребата на наркотици“, „Нагласи за употреба на алкохол, тютюн, наркотици и агресивно поведение“, „Информираност на учениците и отношението им към наркотичните вещества“ и „Нагласи за употреба на енергийни напитки“;

- София област – в 6 местни комисии – „Разпространението и употребата на наркотични вещества“ (76 непълнолетни); „Психоактивни вещества“ (30 малолетни и 50 непълнолетни); „Употреба, влияние и ефект от употребата на вредни вещества“ (15 родители, 10 малолетни и 50 непълнолетни); „Ниво на употреба на алкохол, цигари и наркотични

вещества“ (36 малолетни и 48 непълнолетни); „Употребявате ли алкохол/цигари/наркотици? Какви видове и колко често?“ (40 малолетни и 120 непълнолетни); 60 непълнолетни са участвали по темите „Алкохолът и цигарите – с какво ни привличат и до къде ни водят?“ и „Силните правят избора си сами! А ти направи ли своя?“;

- Област Търговище – „Кога запалих първата си цигара и кой ме потикна?“ – 26 малолетни и 22 непълнолетни;

- Област Хасково – в 2 местни комисии – „Истината за марихуаната?“ (20 малолетни и 50 непълнолетни) и „Употребата на алкохол“ – 105 непълнолетни;

- Област Шумен – в 3 местни комисии – „Истината за психоактивните вещества“ (90 непълнолетни); „Въздействие на наркотиците върху нашия организъм“ (15 малолетни и 30 непълнолетни); 150 родители, 80 малолетни и 895 непълнолетни са участвали в темите „Вредата от наркотиците и тютюнопушенето“, „Видове наркотици“ и „Алкохолът и цигарите – с какво ни привличат и до къде ни водят?“;

- Област Ямбол – „Според вас опасно ли е тютюнопушенето?“ (10 родители, 40 малолетни и 20 непълнолетни); „Употребявате ли алкохол?“ (10 родители, 24 малолетни и 60 непълнолетни) и „Опасна ли е употребата на наркотици?“ (20 родители, 20 малолетни и 40 непълнолетни).

По-важни теми на програмите по превенция на наркотиците: „Ежемесечни срещи на клубовете по превенция на ПАВ“; „Вредата от употребата на наркотични вещества, алкохол и тютюнопушене“; „Превенция. Тестове за проверка на употреба на ПАВ“; „Употреба на наркотични вещества“; „Въздействието на марихуаната върху емоционалното ни състояние“; „Употребата и вредата от наргите“; „Тютюнопушенето и алкохола и вредата от тях“; „Не на наркотиците, да на спорта!“ – дискусии в училище и информационни кампании във връзка с превенцията и противодействието на употребата на наркотични вещества. Рискови фактори; „Наркотици в малки количества“; „Видове наркотични вещества и последствия от употребата им“; „Младите хора и ПАВ. Рискове при употреба, социални и здравни последици“; „Марихуана. Канабис за медицински цели. Синтетични канабиноиди“; „Нови психоактивни вещества“; „Алкохол и алкохолни интоксикации“; „Последици от употреба и злоупотреба с алкохол и марихуана“; „Превенция за емоционално-поведенчески проблеми и употреба на ПАВ при млади спортисти“; „Влияние на забранените от закона ПАВ“; „Тютюнопушене – митове и факти“; „Защо животните не пушат?“; „Вреди от пасивното пушене“; „Борба с алкохола, тютюнопушенето и наркотиците“; „Наркотиците и законът“; „Психични и поведенчески разстройства дължащи се на употреба на психоактивни вещества“; „Дрогата. Струва ли си?“; „Лято без наркотици“; „Престъпления извършвани от

наркозависими лица“; „Живот без дим“; „Избирам да съм независим“; „Световен ден на тютюнопушенето“; „Наркотиците, здравето и моето бъдеще“; „Замени цигара срещу ябълка“; „Заедно срещу наркотиците“; „Родителите – контрол и подкрепа срещу наркотиците“; „Учебна година без наркотици“; и „Моето училище – място без цигарен дим“.

2.6.1. Консултирани деца за употреба на наркотици, алкохол и тютюневи изделия, по заявки от родители.

2.6.1.1. Деца, консултирани за употреба на наркотици.

Индивидуално са консултирани 2 470 (1 857 през 2018 г.) деца (Таблица 17), от които **591** (658 през 2018 г.) малолетни и **1 879** (1 199 през 2018 г.) непълнолетни. Най-много са консултираните в София-град – 767 деца, от които 145 малолетни и 622 непълнолетни.

Таблица 17. Сравнителен анализ на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	134	90	44	269	89	180
Бургас	27	-	27	64	8	56
Варна	504	173	331	86	17	69
В. Търново	105	21	84	40	14	26
Видин	17	4	13	21	5	16
Враца	63	23	40	269	114	155
Габрово	5	-	5	7	-	7
Добрич	52	20	32	52	2	50
Кърджали	3	-	3	12	3	9
Кюстендил	5	1	4	13	2	11
Ловеч	6	-	6	23	9	14
Монтана	11	4	7	9	3	6
Пазарджик	16	4	12	16	-	16
Перник	34	23	11	6	-	6
Плевен	296	120	176	77	20	57
Пловдив	42	15	27	70	17	53
Разград ¹	-	-	-	-	-	-
Русе	14	5	9	12	-	12
Силистра	8	1	7	2	-	2
Сливен	43	19	24	99	36	63
Смолян	10	1	9	5	-	5
София град	125	10	115	767	145	622
София област	111	49	62	79	34	45
Стара Загора	163	60	103	227	50	177
Търговище	1	-	1	15	8	7
Хасково	8	-	8	24	2	22
Шумен	9	-	9	172	-	172
Ямбол	45	15	30	34	13	21
Общо	1 857	658	1 199	2 470	591	1 879

Забележка: ¹ В област Разград дейността основно се извършва от Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център по наркотични вещества.

В семейни консултации¹ (Таблица 18), са участвали **1 160** деца, в това число **182** малолетни и **978** непълнолетни. Най-много са в Шуменска област – 248 непълнолетни деца, а при малолетните в област Стара Загора – 50 малолетни.

Таблица 18. Деца, преминали семейни консултации (по области)

Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	51	1	50	Плевен	66	45	21
Бургас	38	-	38	Пловдив	45	14	31
Варна	27	3	24	Разград ¹	-	-	-
В. Търново	17	-	17	Русе	2	-	2
Видин	11	3	8	Силистра	2	-	2
Враца	10	3	7	Сливен	20	5	15
Габрово	6	-	6	Смолян	3	-	3
Добрич	47	2	45	София град	177	16	161
Кърджали	1	-	1	София област	33	10	23
Кюстендил	6	2	4	Стара Загора	221	50	171
Ловеч	6	1	5	Търговище	2	-	2
Монтана	1	-	1	Хасково	20	-	20
Пазарджик	19	2	17	Шумен	248	-	248
Перник	6	-	6	Ямбол	75	25	50
Общо за страната					1 160	182	978

Забележка: ¹ В област Разград дейността основно се извършва от Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център по наркотични вещества.

2.6.1.2. Деца, консултирани за употреба на алкохол.

Индивидуално са консултирани **1 837** (1 123 през 2018 г.) деца (Таблица 19), от които **381** (349 през 2018 г.) малолетни и **1 456** (774 през 2018 г.) непълнолетни. С най-голям брой е столицата – 570 деца, от които 117 малолетни и 453 непълнолетни.

Таблица 19. Сравнителен анализ на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	51	10	41	95	21	74
Бургас	32	6	26	34	-	34
Варна	255	79	176	47	15	32
В. Търново	75	37	38	32	17	15
Видин	21	6	15	20	6	14
Враца	55	13	42	137	23	114
Габрово	-	-	-	6	-	6

¹ За 2018 г. представената категория е „Семейни консултации за употреба на наркотици, алкохол и тютюневи изделия“, с участници 1 428 деца. По тази причина не изготвяме сравнение.

Добрич	44	7	37	65	4	61
Кърджали	-	-	-	12	3	9
Кюстендил	-	-	-	1	-	1
Ловеч	2	-	2	63	9	54
Монтана	14	3	11	8	1	7
Пазарджик	25	4	21	41	-	41
Перник	24	7	17	14	5	9
Плевен	63	19	44	109	24	85
Пловдив	65	22	43	72	23	49
Разград ¹	-	-	-	-	-	-
Русе	22	9	13	18	5	13
Силистра	4	-	4	6	-	6
Сливен	22	9	13	40	14	26
Смолян	18	2	16	11	-	11
София град	73	13	60	570	117	453
София област	66	35	31	76	16	60
Стара Загора	129	51	78	218	51	167
Търговище	4	-	4	33	15	18
Хасково	-	-	-	13	3	10
Шумен	4	-	4	75	-	75
Ямбол	55	17	38	21	9	12
Общо	1 123	349	774	1 837	381	1 456

Забележка: ¹ В област Разград дейността основно се извършва от Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център по наркотични вещества.

През 2019 г. в семеини консултации (Таблица 20), са участвали **971** деца, в това число **210** малолетни и **761** непълнолетни. Най-много са в Старозагорска област – 219 деца, от тях 169 непълнолетни, а при малолетните – област Плевен с 54 малолетни.

Таблица 20. Деца, преминали семеини консултации (по области)

Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	82	21	61	Плевен	97	54	43
Бургас	24	-	24	Пловдив	30	10	20
Варна	26	5	21	Разград ¹	-	-	-
В. Търново	16	3	13	Русе	10	1	9
Видин	17	6	11	Силистра	19	3	16
Враца	26	9	17	Сливен	13	4	9
Габрово	1	-	1	Смолян	5	-	5
Добрич	50	4	46	София град	49	14	35
Кърджали	1	-	1	София област	30	5	25
Кюстендил	-	-	-	Стара Загора	219	50	169
Ловеч	14	2	12	Търговище	5	2	3
Монтана	-	-	-	Хасково	9	1	8
Пазарджик	27	2	25	Шумен	150	-	150
Перник	12	-	12	Ямбол	39	14	25
Общо за страната					971	210	761

Забележка: ¹В област Разград дейността основно се извършва от Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център по наркотични вещества.

2.6.1.3. Деца, консултирани за употреба на тютюневи изделия.

Индивидуално са консултирани **3 407** (1 986 през 2018 г.) деца, от които **740** (968 през 2018 г.) малолетни и **2 439** (1 246 през 2018 г.) непълнолетни (Таблица 21). С най-голям брой консултирани по области е София-град – **1 057** деца, от които 320 малолетни и 737 непълнолетни.

Таблица 21. Сравнителен анализ на данни между 2018 г. и 2019 г. (по области)

Област	2018 г.			2019 г.		
	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	75	22	53	140	22	118
Бургас	131	82	49	53	-	53
Варна	309	89	220	79	30	49
В. Търново	123	51	72	88	7	81
Видин	19	2	17	42	15	27
Враца	60	16	44	152	41	111
Габрово	1	1	-	27	2	25
Добрич	38	9	29	82	16	66
Кърджали	-	-	-	23	3	20
Кюстендил	7	7	-	7	2	5
Ловеч	3	1	2	113	34	79
Монтана	29	8	21	60	9	51
Пазарджик	74	22	52	64	4	60
Перник	86	32	54	42	15	27
Плевен	89	28	61	212	82	130
Пловдив	152	74	78	177	62	115
Разград ¹	-	-	-	-	-	-
Русе	34	15	19	40	11	29
Силистра	10	2	8	49	17	32
Сливен	37	17	20	111	71	40
Смолян	77	12	65	24	7	17
София град	228	95	133	1 057	320	737
София област	108	56	52	220	79	141
Стара Загора	128	51	77	231	53	178
Търговище	64	19	45	58	32	26
Хасково	10	3	7	38	9	29
Шумен	23	-	23	169	-	169
Ямбол	71	26	45	49	25	24
Общо за страната	1 986	740	1 246	3 407	968	2 439

Забележка: ¹В област Разград дейността основно се извършва от Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център по наркотични вещества.

През 2019 г. в семејни консултации (Таблица 22), са участвали **1 545** деца, в това число **497** малолетни и **1 048** непълнолетни. Най-много са в област Стара Загора – 221 деца, от тях 168 непълнолетни. При малолетните – Плевенска област – 70 малолетни.

Таблица 22. Деца, преминали семејни консултации (по области)

Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни	Област	Общо	Малолетни	Непълнолетни
Благоевград	139	62	77	Плевен	125	70	55
Бургас	39	24	15	Пловдив	84	41	43
Варна	63	20	43	Разград ¹	-	-	-
В. Търново	40	6	34	Русе	16	6	10
Видин	31	10	21	Силистра	49	17	32
Враца	26	10	16	Сливен	16	5	11
Габрово	2	-	2	Смолян	6	3	3
Добрич	80	14	66	София град	103	26	77
Кърджали	-	-	-	София област	37	18	19
Кюстендил	3	2	1	Стара Загора	221	53	168
Ловеч	19	7	12	Търговище	7	3	4
Монтана	-	-	-	Хасково	17	5	12
Пазарджик	167	8	99	Шумен	190	35	155
Перник	75	25	50	Ямбол	50	27	23
Общо за страната					1 545	497	1 048

Забележка: ¹ В област Разград дейността основно се извършва от Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център по наркотични вещества.

2.7. Превенция на сексуалната експлоатация и трафика на деца.

През 2019 година местните комисии са продължили работата си по **превенцията на сексуалната експлоатация и трафика на деца**. С тяхно съдействие са организирани кампании за запознаване на малолетни и непълнолетни с опасностите от сексуална експлоатация и трафик, за рисковите ситуации, които биха могли да създадат предпоставки за сексуални посегателства. Организирани са кампании за запознаване на малолетни и непълнолетни с опасностите от сексуална експлоатация и трафик, за рисковите ситуации, които биха могли да създадат предпоставки за сексуални посегателства. Издавани са и са разпространявани материали по проблемите на трафика на деца с цел трудова и сексуална експлоатация, както и материали, предоставени от Международната организация по миграция (МОМ), Националната комисия за борба с трафика на хора (НКБТХ), Българската асоциация за семейно планиране (БАСП) – плакати, брошури, флаери, видеоматериали, мултимедийни презентации по теми: „Едно момиче разказва“; „Трафикът на хора – съвременен модел на робство“; „Отвори очи – трафик на хора!“; „Трафик на хора – 10 отговора“; „Робството съществува“; „Не сме за продан“; „Непростимо“; „На кръстопът“; „Внимание – трафик на

хора“; „Опасният непознат“; „Време за действие. Как да се предпазим?“ и „Трафик на деца и сексуална експлоатация“.

През 2019 година МКБППМН самостоятелно и/или съвместно с други институции (Таблица 23) са реализирали **278** информационни кампании и програми по теми, свързани с трафика и сексуалната експлоатация (421 през 2018 г. и 243 през 2017 г.). Обхванати са **44 352** лица (94 602 през 2018 г. и 51 513 през 2017 г.). В дейностите по програмите са участвали **8 010** родители (7 205 през 2018 г.) и **36 342** деца (87 397 през 2018 г.), от които **11 464** малолетни (40 235 през 2018 г.) и **24 878** непълнолетни (47 162 през 2018 г.). Данните показват понижаване на броя на кампаниите и участвалите в тях деца и нарастване на броя на участвалите родители. С най-голям брой теми по области е област Пловдив – 31; най-много участници при родителите – област Варна (5 615); при общия брой на децата (5 114) и при непълнолетните (3 980) – София-град; при малолетните (1 192) – област Смолян.

Таблица 23. Информационни кампании и програми по проблемите на сексуалната експлоатация и трафика на хора и участници в тях (по области)

	Брой	Родители	Общо деца	Малолетни	Непълнолетни
Общо за страната	278	8 010	36 342	11 464	24 878
Благоевград	13	30	915	400	515
Бургас	9	71	1 134	263	871
Варна	15	5 615	3 213	536	2 677
Велико Търново	13	36	962	226	736
Видин	13	21	451	92	359
Враца	5	30	674	229	445
Габрово	4	10	755	170	585
Добрич	12	443	1 154	434	720
Кърджали	7	215	1 447	565	882
Кюстендил	10	23	1 171	470	701
Ловеч	3	7	800	250	550
Монтана	11	182	417	107	310
Пазарджик	9	181	416	113	303
Перник	1		150	57	93
Плевен	14	87	1 763	834	929
Пловдив	31	65	2 186	820	1 366
Разград	4	11	464	208	256
Русе	8	200	1 766	850	916
Силистра	7	44	783	216	567
Смолян	10	29	2 624	1 192	1 432
София град	22	458	5 114	1 134	3 980
София област	20	98	1 614	439	1 175
Стара Загора	7	8	461	110	351
Търговище	5	-	802	72	730
Хасково	7	5	541	153	388
Шумен	12	65	3 656	1 228	2 428

Ямбол	6	76	909	296	613
-------	---	----	-----	-----	-----

В 26 местни комисии за БППМН са проведени анонимни анкетни проучвания, свързани с трафика и сексуалната експлоатация (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 23):

- Област Благоевград – в 2 местни комисии – „Какво знаеш за сигурността в интернет?“ (40 непълнолетни) и „Какво е трафик на хора?“ – 20 малолетни и 50 непълнолетни;

- Област Варна – в 2 местни комисии – „Сексуално насилие над деца“ (116 родители, 82 малолетни и 243 непълнолетни) и „Опасният непознат“ – 20 малолетни и 17 непълнолетни;

- Област Велико Търново – „Информираност на подрастващите за опасностите, които ги дебнат в киберпространството“ – 21 родители, 21 малолетни и 34 непълнолетни;

- Област Враца – „Какво знаем за трафика на хора?“ – 65 непълнолетни;

- Област Добрич – „Какви опасности крие интернет?“ – 115 непълнолетни;

- Област Монтана – в 4 местни комисии – „Трафик на хора“ (10 родители, 20 малолетни и 30 непълнолетни); „Трафик на хора – Как да не попадна в схема на трафик?“ (20 малолетни и 45 непълнолетни); „Опасният непознат!“ (102 родители, 42 малолетни и 60 непълнолетни) и „Трафик на хора – съвременното робство“ – 30 непълнолетни;

- Област Плевен – „Какво е сексуално поведение?“ – 175 малолетни и 200 непълнолетни;

- Област Пловдив – „На кой бих се доверил, ако ме насилват?“ – 60 малолетни и 85 непълнолетни;

- Област Русе – в 3 местни комисии – „Какво знаем за трафика на хора?“ (84 малолетни и 140 непълнолетни); „Какво знаем за сексуалната експлоатация и трафика на хора?“ (80 родители, 100 малолетни и 80 непълнолетни); „Европейски ден за борба с трафика на хора“ (60 малолетни и 40 непълнолетни); „Рискове за здравето от употреба на алкохол, тютюневи и наркотични вещества“ – 90 малолетни и 160 непълнолетни;

- Област Силистра – в 2 местни комисии – „Как да се предпазим от сексуално посегателство?“ (9 родители, 70 малолетни и 30 непълнолетни) и „Информираност по темата за трафик на хора“ – 150 непълнолетни;

- Област София-град – в 3 местни комисии – „Трафикът на хора съществува“ (140 родители и 300 непълнолетни); „Избирам себе си“ (18 малолетни) и „Трафик на деца“ – 10 родители, 23 малолетни и 43 непълнолетни;

- София-област – в 3 местни комисии – „Зрялост, сексуалност и трафик на хора“ (10 родители, 15 малолетни и 25 непълнолетни) и „Трафик на хора“ – 40 малолетни и 50 непълнолетни;

- Област Търговище – „Що е то трафик на хора?“ – 26 малолетни и 24 непълнолетни;

- Област Шумен – 420 малолетни и 940 непълнолетни са участвали в темите „Сърфирам безопасно – безопасен Интернет“, „Опасностите в Интернет – Педофилия“ и „Трафик на хора“;

- Област Ямбол – „Как да се предпазим от трафика на хора?“ – 5 родители, 40 малолетни и 30 непълнолетни.

Основните теми на кампанията са: Информационна кампания на фондация „Кампания А21“ за превенция на трафика на хора и съвременното робство; „Ти можеш да бъдеш обект на трафик“; „Видове трафик“; „Начини за въвлечане“; „Трафика на хора и деца“; „Трафик на червените обувки“; „Какво рискуваш, доверявайки се на непознати хора?“; „Какво е трафик? – видове трафик на хора. Как да не попадна в схемата?“; „Интернет и трафик на хора“; „Предпазване при среща с непознато лице и трафик“; „Трафик на хора. В опасност ли съм?“; „Европейски ден за борба с трафик на хора“; „Трафик на хора и свързани рискове“; „Трафик на деца – видове експлоатация. Как да се предпазя?“; „Нови форми на трафик на хора – отнемане на телесни органи, тъкани, течности и клетки“; „Нови форми на трафик на хора – принудителни бракове и сексуална експлоатация на момчета“; „Кампания за превенция на трафика на хора с цел трудова експлоатация „Робски трудNO“; „Интернет базирана кампания, чрез използване на инструментите на Facebook и Google Ads“; „Тренинг за превенция на трафик на хора“; „Трафик на хора – дейност, променяща съдби“; „Трафик на хора, насилствено дарство“; „Трафикът на деца в Европа“; „Младите хора срещу съвременното робство“; „Лично пространство“; „Световен ден за борба с трафика на хора – кампания по повод 18 октомври“; „Трафик на хора“ – рискови райони, трафиканти, разпознаване; „Жертвите на трафик на хора“; „Проституция и сводничество“; „Училище без трафик на хора“ и „Бъдете внимателни! Опасности при работа в чужбина“.

2.8. Престъпления и противообществени прояви, свързани с железопътния транспорт

През 2019 г. в 90 МКБПМН (80 през 2018 г. и 52 през 2017 г.), през които преминават железопътни линии, са реализирани дейности по превенция на противообществени прояви по ж.п. транспорта (Таблица 24). Тъ области с най-голям брой (13) е Пловдивска.

Таблица 24. МКБППМН, реализирали дейности по превенция на противобществени прояви по ж.п. транспорта (по области)

Области	Брой	Области	Брой	Области	Брой	Области	Брой
Благоевград	2	Добрич	1	Плевен	3	София град	9
Бургас	4	Кърджали	-	Пловдив	13	София област	6
Варна	2	Кюстендил	3	Разград	4	Ст. Загора	4
В. Търново	5	Ловеч	-	Русе	2	Търговище	2
Видин	4	Монтана	4	Силистра	5	Хасково	3
Враца	3	Пазарджик	1	Сливей	-	Шумен	4
Габрово	1	Перник	2	Смолян	1	Ямбол	2
Общо за страната					90		

През 2019 г. проведените от МКБППМН програми (Таблица 25) са **73** (6 през 2018 г.) В тях са взели участие **10 507** лица (607 през 2018 г.) като **родителите са 262** (54 през 2018 г.), а **децата – 10 245** (553 през 2018 г.), от които **5 714 са малолетни** (275 през 2018 г.) и **4 531 непълнолетни** (278 през 2018 г.). Превантивната дейност обхваща работни срещи и беседи от служители на транспортна полиция, секретари на местни комисии, ИДПС, обществени възпитатели. Най-много програми са проведени в област Бургас – 9. Най-голям брой родители са участвали в област Шумен – 100.

Таблица 25. Програми за превенция на противобществени прояви по ж.п. транспорта (по области)

	Брой теми	Участници родители	Участници деца – общо	Участници малолетни	Участници непълнолетни
Общо за страната	73	262	10 245	5 714	4 531
Благоевград	3	-	1 330	650	680
Бургас	9	-	190	140	50
Велико Търново	8	21	320	207	113
Видин	4	44	527	309	218
Враца	4	-	216	176	40
Габрово	1	-	400	300	100
Добрич	1	-	30	30	-
Кюстендил	5	-	480	280	200
Монтана	2	-	323	257	66
Пазарджик	1	-	107	43	64
Перник	1	-	1 000	440	560
Плевен	1	-	410	240	170
Пловдив	6	-	900	570	330
Русе	2	30	180	111	69
Силистра	4	35	477	206	271
София град	4	10	687	323	364
София област	3	6	220	60	160
Стара Загора	4	1	436	126	310
Търговище	1	-	28	-	28
Хасково	4	-	1 001	781	220
Шумен	2	100	773	315	458

Ямбол	3	15	210	150	60
-------	---	----	-----	-----	----

През 2019 г. в 3 местни комисии за БППМН са проведени анонимни анкетни проучвания (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 25):

- Област Силистра – в темата „Последиците от престъпленията, какво знаем за тях?“ са взели участие 44 малолетни и 51 непълнолетни;
- Област Хасково – „Опасни селфита и опасни игри на релсите“ – 89 малолетни;
- Област Ямбол – „Опасно ли е селфито на влак?“ – 10 родители, 30 малолетни и 40 непълнолетни.

Обсъжданите теми са: „Превенция на противообществените прояви по жп-transporta“; „Опасни селфита на рискови места!“; „Рискове при игри около ЖП гари“; „Филмчета за волтови дъги и опасности при качване върху вагони и стълбове“; „Опасност за живота, щети и наказания, свързани с противообществените прояви в ЖП-transporta“; „Какво може да се случи в района на гарите и релсовия път?“; „Пазете своя живот и този на другите хора“; „Пази себе си и ж.п. имуществото!“ и „Деца и жп-злополуки“.

Дейности по тематиката, проведени съвместно с инспектори от транспортна полиция (Таблица 26): Беседи със служители на „Транспортна полиция“ – 144 (128 през 2018 г.), най-много беседи (31) са проведени в Бургаска област; Разпространени материали – 9 878 (5 818 през 2018 г.), като най-голям брой материали са разпространени в София-град – 2 087.; Информационни кампании в училищата – 289 (135 през 2018 г.), като най-голям брой са проведени във Видинска област – 53 кампании; Публикации в медиите – 143 (18 през 2018 г.), като най-много са в Пловдивска област – 57; Съвместни мероприятия с НПО – 31, най-голям брой са проведени в столицата – 18.

Таблица 26. Видове превантивни дейности (по области)

	Беседи със служители на „Транспортна полиция“	Брой разпространени материали	Брой информационни кампании в училищата	Брой публикации в медиите	Брой съвместни мероприятия с НПО
Общо за страната	144	9 878	289	143	31
Благоевград	3	1 200	3		
Бургас	31	170	27	2	
Варна	1		2		
В. Търново	15	102	6	1	
Видин	5	127	53		
Враца	14	184	7	2	
Габрово	1	1	1		
Добрич	1				
Кюстендил	5	673	6	1	

Монтана	4	330	5		
Пазарджик	1		1		
Перник	7	1 001	7	2	
Плевен	1		4		
Пловдив	14	1 706	50	57	8
Разград	2	60	20	24	
Русе	2	330	6		
Силистра	4	407	9	4	
Смолян					1
София град	5	2 087	13	39	18
София област	6	150	11	10	3
Стара Загора	16	175	26	1	
Търговище	2	545	1		
Хасково		50	6		
Шумен	2	280	23		1
Ямбол	2	300	2		

2.9. Превенция по здравни програми.

През 2019 година местните комисии, съвместно с районните здравни инспекции, са провели **обучения по 505 теми** (311 през 2018 г.), **свързани със здравната проблематика** (Таблица 27). Обхванати са **62 619 лица** (42 974 през 2018 г.) – **3 214 родители** (4 247 през 2018 г.) и **59 405 деца** (38 727 през 2018 г.), от които **32 570 малолетни** (18 410 през 2018 г.) и **26 835 непълнолетни** (20 317 през 2018 г.). На обученията са присъствали училищни психолози, педагогически съветници, класни ръководители, инспектори от ДПС и социални работници от Отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“.

Таблица 27. Здравни програми (по области)

	Брой теми	Участници родители	Участници деца – общо	Участници малолетни	Участници непълнолетни
Общо за страната	505	3 214	59 405	32 570	26 835
Благоевград	29	60	2 375	1 260	1 115
Бургас	18	23	1 658	740	918
Варна	15	166	1 247	474	773
Велико Търново	41	485	2 229	1 024	1 205
Видин	13	94	441	261	180
Враца	19	101	1 031	328	703
Габрово	6	20	1 381	295	1 086
Добрич	16	81	1 497	914	583
Кърджали	9	-	558	81	477
Кюстендил	15	20	1 471	647	824
Ловеч	10	40	3 750	1 630	2 070
Монтана	18	155	794	297	497
Пазарджик	22	160	3 499	1 877	1 622

Перник	10	70	1 079	408	671
Плевен	25	407	3 173	1 748	1 425
Пловдив	39	212	3 537	2 006	1 531
Разград	3	-	477	298	179
Русе	9	45	2 093	1 036	1 057
Силистра	12	170	1 078	455	623
Сливен	3	90	694	229	465
Смолян	14	51	2 246	962	1 284
София град	38	148	5 731	4 147	1 584
София област	40	379	3 152	1 482	1 670
Стара Загора	10	29	703	309	394
Търговище	8	-	1 494	1 366	128
Хасково	21	-	6 057	5 280	777
Шумен	35	183	5 505	2 780	2 725
Ямбол	7	25	455	186	269

С най-значителен брой програми по области е Велико Търново с 41 теми. В тази област са се включили и най-много родители – 485. При децата (общ брой) най-много са участниците в област Хасково – 6 057, същата област доминира и при малолетните – 5 280, а при непълнолетните област Шумен – 2 725.

През 2019 г. в 34 местни комисии за БППМН са проведени анонимни анкетни проучвания (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 27):

- Област Благоевград – в темата „Ден за борба със СПИН“ са взели участие 15 малолетни и 60 непълнолетни;

- Област Варна – в 3 местни комисии – „Заболявания вследствие на злоупотреба с алкохол“ (96 родители, 108 малолетни и 186 непълнолетни); „Здравословно хранене“ (42 малолетни и 21 непълнолетни); 56 малолетни и 89 непълнолетни са участвали по темите „Наднормено тегло и затлъстяване“ и „Здравословно хранене“;

- Област Велико Търново – в 3 местни комисии – „Лична хигиена, здрави зъби и гръбначни изкривявания“ (20 малолетни и 20 непълнолетни); „Избирам здравето“ (50 малолетни и 16 непълнолетни); 62 непълнолетни са участвали в темите „Двигателна активност“, „Лична хигиена“ и „Предпазване от респираторни заболявания“;

- Област Враца – „СПИН и болести предавани по полов път“ – 10 малолетни и 56 непълнолетни;

- Област Добрич – „Да пазим чист нашия град“ – 260 малолетни и 38 непълнолетни;

- Област Кърджали – „Здравословно хранене“ – 60 непълнолетни;

- Област Монтана – в 2 местни комисии – „Полово предавани болести“ (98 родители, 35 малолетни и 63 непълнолетни); 60 малолетни и 100 непълнолетни са участвали по темите

„Енергийните напитки и вредите им върху организма“ и „Диети, начин на хранене. Анорексия и булимия“;

- Област Пазарджик – в 2 местни комисии – „Здравословно хранене. Лична хигиена“ (24 малолетни и 145 непълнолетни); 45 малолетни и 25 непълнолетни са участвали по темите „Как да окажа първа помощ?“, „Здравословно хранене“, „Сексуално здраве и сексуално преносими инфекции“ и „Добрата форма е във вашите ръце“;

- Област Перник – „Вирусни заболявания“ – 2 малолетни и 89 непълнолетни;

- Област Плевен – в 3 местни комисии – „Проучване нагласите към здравословен начин на живот сред младежите“ (40 непълнолетни); „Какво знаем за СПИН?“ (70 непълнолетни); „Храним ли се здравословно?“ (70 малолетни); 60 родители, 200 малолетни и 170 непълнолетни са участвали по темите „За или против ваксините“, „СПИН“ и „Хепатит“;

- Област Пловдив – в 2 местни комисии – „Всичко за вашето здраве“ (22 родители, 90 малолетни и 30 непълнолетни) и „СПИН“ – 48 малолетни;

- Област Русе – „Защо се разболяваме?“ – 50 малолетни и 80 непълнолетни;

- Област Силистра – в 2 местни комисии – „Да се храним здравословно!“ (20 малолетни и 30 непълнолетни) и „Полезни и вредни храни“ – 40 родители, 182 малолетни и 24 непълнолетни;

- Област Смолян – в 2 местни комисии – „Какво знаем за СПИН?“ (80 малолетни и 230 непълнолетни) и „Как да изградим хигиенни навици?“ – 10 родители и 34 малолетни;

- Област София град – в 2 местни комисии – „Вредата от енергийните напитки“ (7 родители, 28 малолетни и 57 непълнолетни); 969 малолетни и 165 непълнолетни са участвали по темите „Здравословно хранене“, „Лична хигиена“ и „Какво знаете за здравословния начин на живот?“;

- София област – в 2 местни комисии – „Приятелство, любов, интимност“ (23 непълнолетни) и „Здравословно хранене“ – 25 родители, 50 малолетни и 40 непълнолетни;

- Област Стара Загора – 199 непълнолетни са участвали по темите „Хигиенни навици и здравна превенция“ и „Отбелязване на деня за борба с туберкулозата“;

- Област Търговище – „Храня ли се здравословно?“ – 18 малолетни и 14 непълнолетни;

- Област Хасково – в 2 местни комисии – „Хигиена на тялото“ (50 малолетни и 20 непълнолетни) и „Какви храни консумираме?“ – 67 малолетни;

- Област Шумен – 65 родители, 372 малолетни и 915 непълнолетни са участвали в темите „Заедно за по-добро здраве“, „Всичко ли знаем за СПИН?“, „Сексуално преносими инфекции след тийнейджърите“ и „Болести на мръсните ръце“;

- Област Ямбол – „Как да се храним здравословно?“ – 5 родители, 20 малолетни и 50 непълнолетни.

Теми на здравните програми: Здравно-информационна кампания „Шанс за нашите деца“; Благотворителен концерт в помощ на болно дете; „Чисти ръце“; „Безопасно поведение на плажа и къпане в охраняеми и неохраняеми водни басейни“; „Храни се здравословно“; „Хигиена на дома“; „Здрави зъби“; „Моето тяло е моя дом“; „Как да се предпазя от забременяване?“; „Предпази детето от болести чрез имунизация“; „Как да растем здрави и силни?“; „Здравословен начин на живот“; „Здравословно хранене“; „Двигателна активност“; „Здравословно хранене на децата“; „Празник на здравето и здравословното хранене“; „Хигиенни навици и здравна превенция сред малцинствата“; „Сексуално-преносимите инфекции и първите сексуални контакти при тийнейджърите“; „Туберкулозата – социално значимо заболяване“; „Болести/Инфекции предавани по полов път“; „Какво е СПИН – застрашени ли сме?“; „Болести предавани по полов път. Хигиена на половите отождения“; „СПИН – болестта на века“; „Здраве, движение и спортни игри“; „Сексуални отношения и предпазване от бременност“; „СПИН – пандемията на ХХ век“; „Предпазване от диабет“; „Как да се предпазим от СПИН?“; „Особености на пубертета“; „Предпазване от туберкулоза“; „Рисково сексуално поведение и опасности“; „Имунизационен календар“; „Да бъдем здрави!“; „Сексуално и здравно образование“; „1 декември – Световен ден за борба срещу ХИВ/СПИН“; „Хранителни разстройства“; „СПИН? Бъди разумен, ползвай презерватив“; „Паразити – видове паразити“; „Хигиена на храненето“; „Опасност – вирусен хепатит“; „Здравословна и балансирана храна“; „Вредата от солта и захарта“; „Гръбначни изкривявания“; „Предпазване от заразни болести“; „Първа помощ на пострадали“; „Да растем здрави“; „Аз обичам плодове и зеленчуци, а ти?“; „Превенция на ранната бременност при непълнолетните“; „Как да се предпазим от инфектиране с ХИВ“; „Хигиената – важност и препоръки“; „Правила за здраво дете вкъщи и в училище“; „Хигиената – как с нея да изградим здрав организъм?“; „Чиста Земя – здраве за всеки“; „Движете се сега, за да сте здрави в бъдеще“; „Безопасен секс – Важно е да знаеш! Човешко е да общуваш“; „Полово възпитание на младото поколение“; „Ранен пубертет и хигиена“; „Татуировки и пийърсинг – красиви или опасни“; „Здравето е богатство“; „Как да живем здравословно?“; „Как да растем здрави и силни?“; „Секс, наркотици и алкохол“; „Ябълка или чипс“; „Оказване на първа долекарска помощ“; „Оказване на помощ при пътни катастрофи“; „Грип и остри респираторни заболявания“; „Кръводаряване“; „Заболявания на опорно-двигателната система“; „Заразни болести“; „Пубертет, ранен секс и венерически болести“; „Не яж боклуци, яж зеленчуци“; „Диабет“; и „Полово съзряване при момчета и момичета“.

2.10. Превенция по културни програми

През 2019 година местните комисии са реализирали **720 програми** (472 през 2018 г.) с **културна насоченост** (Таблица 28). В тях са участвали **87 379 лица** (98 849 през 2018 г.) – **12 171 родители** (14 871 през 2018 г.) и **75 208 деца** (83 978 през 2018 г.), от които **46 140 малолетни** (54 811 през 2018 г.) и **29 068 непълнолетни** (29 164 през 2018 г.). В програмите са се включили значително повече малолетни в сравнение с непълнолетните. При масовите дейности са присъствали представители на УКП, инспектори от ДПС и социални работници от Отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”. **По области най-много са програмите в София-град по 75 теми.** Най-много родители са участвали в област Пловдив – 3 048, най-много деца в столицата – 10 284, от които 7 007 малолетни. Най-много непълнолетни са участвали в област Плевен – 4 430.

Таблица 28. Културни програми (по области)

	Брой	Родители	Общо деца	Малолетни	Непълнолетни
Общо за страната	720	12 171	75 208	46 140	29 068
Благоевград	33	-	1 787	1 251	536
Бургас	12	161	1 329	898	431
Варна	18	89	1 238	768	470
Велико Търново	29	331	1 311	766	545
Видин	19	90	594	479	115
Враца	46	194	2 903	1 679	1 224
Габрово	14	175	2 255	1 971	284
Добрич	24	100	2 044	1 412	632
Кърджали	4	-	171	105	66
Кюстендил	12	10	1 031	857	174
Ловеч	17	104	2 995	1 497	1 498
Монтана	20	238	1 311	983	328
Пазарджик	27	404	2 965	1 623	1 342
Перник	12	300	953	684	269
Плевен	45	1 317	7 563	3 133	4 430
Пловдив	65	3 048	7 718	4 436	3 282
Разград	3	-	25	13	12
Русе	30	333	2 950	2 253	697
Силистра	23	166	1 232	679	553
Сливен	22	-	786	293	493
Смолян	17	395	2 676	1 833	843
София град	75	3 034	10 284	7 007	3 277
София област	60	325	3 619	1 666	1 953
Стара Загора	28	135	2 668	1 403	1 265
Търговище	11	-	1 189	1 165	24
Хасково	29	1 172	8 766	5 618	3 148
Шумен	15	25	1 326	750	576
Ямбол	10	25	1 519	918	601

През 2019 г. в 13 МКБППМН в са проведени анонимни анкетни проучвания (данните са посочени в Таблица 28):

- Област Варна – в темата „Народни будители“, са участвали 60 малолетни и 12 непълнолетни;

- Област Русе – „Как определяме културата на човек?“ – 80 родители, 140 малолетни и 80 непълнолетни;

- Област Силистра – „Познаваме ли празничния календар на българите?“ – 27 родители, 160 малолетни и 52 непълнолетни;

- Област София град – в 4 местни комисии – „Замък на приятелство“ (300 малолетни и 200 непълнолетни); „Пешеходна обиколка на забележителности в центъра на гр. София“ (7 родители и 24 малолетни); „Традиционен празник на района“ (350 родители, 250 малолетни и 100 непълнолетни); „Изкуството“ – 9 родители, 34 малолетни и 61 непълнолетни;

- София област – в 2 местни комисии – „Опознаване и опазване на културно-историческото наследство“ (30 родители, 25 малолетни и 60 непълнолетни) и „Народни будители“ – 30 непълнолетни;

- Област Хасково – в 2 местни комисии – „6 декември празник на Общината, история, забележителности, личности“ (15 малолетни и 15 непълнолетни); „Какво знаем за Деня на народните будители?“ (121 малолетни) и „Какво знаем за 24 май?“ – 44 малолетни;

- Област Ямбол – „Кой са националните ни празници?“ – 10 родители, 30 малолетни и 40 непълнолетни.

Теми на програмите: Школа по музика; „Седмица на детската книга“; Клуб „Народни танци“; Конкурс за най-здраво и най-красиво традиционно боядисано яйце; Коледно-новогодишно тържество; Арт ателиета за приложни изкуства, пластични изкуства, рисуване, апликиране; „Ден на славянската писменост и култура“; „Международен ден на четенето“; Работилница „Светулка“; „Коледа за всички“; „Мартеничка за баба и дядо“; „Великден с децата от ЦНСТ“; „Коледна картичка за хората от социалния патронаж“; „1-ви юни – Ден на детето“; „Франкофонски фестивал“; Посещение на постановката „Еднорог“; Почистване и освежаване на войнишките паметници, намиращи се на територията на общината. Посещение на Военна академия „Г. С. Раковски“; Среща с членовете на „Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва“; „Народните будители! Къде да ги открием днес?“; Конкурс за детско творчество на тема „Моето коледно чудо“; Постановка „Вик за любов“ на театър „Искри и сезони“; „Запознаване с исторически места и личности от родния край“; „Магията на народните танци – арт работилници“; „Да пеем заедно любими народни песни“; Посещение на зоологическа градина; „Творческа работилница по арт керамика“; „Творческа

работилница по квиллинг“; „Патриотично възпитание“; „Малка страна с богата история“; „3-ти март – Моята България“; „Книгата – приятел на детето“; „Пролетен карнавал на приказните герои“; Посещение на националния исторически музей; „Годишнина от обесването на Васил Левски“; „Отбелязване на 1-ви март“; „Честване на Националния празник 3-ти март“; „21 ноември – ден на християнското семейство“; „Лятна читалня“ в градска библиотека; Детски театрален спектакъл „В страната на знаците“; „Левски и българската свобода“; „Час по родолюбие, посветен на Апостола“; „Традиции и празници“; „Православни християнски ценности и традиции“; Културни забележителности за деца от ЦНСТ; Доброволческа акция на БМЧК по повод Коледните и Новогодишни празници; „Възпитаване на любов към отечеството и гордост от националната принадлежност“.

2.11. Превенция по спортни програми.

През 2019 година месните комисии за БППМН са реализирали **524 програми** (197 през 2018 г.) **със спортни дейности** (Таблица 29), в които **са обхванати 50 153 лица** (34 202 през 2018 г.) – **5 235 родители** (3 347 през 2018 г.) и **44 918 деца** (30 855 през 2018 г.), **от които 25 315 малолетни** (18 068 през 2018 г.) и **19 613 непълнолетни** (12 787 през 2018 г.). Данните показват, че интерес към програмите проявяват повече малолетните, отколкото непълнолетните. При провеждането на спортните дейности са присъствали социални работници от Отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“, представители на УКП и инспектори от ДПС. **С най-голям брой програми по области е София-град – програми по 60 теми.** Най-много са участниците в столицата, като родителите са 1 565, а децата – 6 541, от които 4 017 малолетни и 2 524 непълнолетни.

Таблица 29. Спортни програми (по области)

	Брой	Родители	Общо деца	Малолетни	Непълнолетни
Общо за страната	524	5 235	44 918	25 315	19 613
Благоевград	34	20	2 078	1 240	838
Бургас	40	97	1 110	747	363
Варна	38	185	1 017	717	300
Велико Търново	28	545	2 011	1 048	963
Видин	19	412	520	260	260
Враца	35	125	1 113	597	516
Габрово	8	22	398	330	68
Добрич	4	-	311	164	147
Кърджали	11	50	1 154	701	453
Кюстендил	11	25	904	698	216
Ловеч	10	59	1 246	699	547
Монтана	9	96	491	314	177
Пазарджик	8	55	2 423	1 384	1 039
Перник	11	130	1 274	1 174	100

Плевен	24	522	3 858	1 513	2 345
Пловдив	32	212	2 988	1 256	1 732
Разград	2	-	141	57	84
Русе	20	150	2 029	1 469	560
Силистра	5	98	892	646	246
Сливен	9	-	642	452	190
Смолян	20	16	2 019	843	1 176
София град	60	1 565	6 541	4 017	2 524
София област	56	627	4 254	2 162	2092
Стара Загора	11	-	1 353	611	742
Търговище	8	110	660	194	466
Хасково	7	62	692	237	455
Шумен	6	37	1 111	781	330
Ямбол	7	15	1 688	1 004	684

През 2019 г. в 14 местни комисии за БППМН са проведени анонимни анкетни проучвания на спортна тематика (данните са включени в количествените характеристики в Таблица 29):

- Област Варна – в темата „Обичам да играя“ са участвали 20 родители, 60 малолетни и 12 непълнолетни;

- Област Монтана – „Спорт и здраве“ – 48 родители, 59 малолетни и 12 непълнолетни;

- Област Плевен – „Какви спортни събития желая да бъдат включени в рамките на празника на града?“ – 60 родители, 250 малолетни и 175 непълнолетни;

- Област Пловдив – в 2 местни комисии – „Любимият ми спорт“ (100 малолетни и 50 непълнолетни) и „Аз и любимия ми спорт“ – 25 малолетни и 36 непълнолетни;

- Област Русе – „Полезно ли е спортуването и за какво?“ – 60 родители, 220 малолетни и 80 непълнолетни;

- Област Силистра – „С какво е полезен спортът?“ – 60 родители, 160 малолетни и 30 непълнолетни;

- Област София град – в 4 местни комисии – „Любим спорт“ (30 родители, 35 малолетни и 44 непълнолетни); „Спортен празник“ (17 родители и 118 малолетни); „Състезателни игри“ (16 родители, 47 малолетни и 53 непълнолетни); 304 родители, 600 малолетни и 145 непълнолетни са участвали в темите „Спорт и здраве“ и „Какъв спорт харесвам?“;

- София област – „Байк и Рън за Чепън“ – 40 родители, 30 малолетни и 70 непълнолетни;

- Област Търговище – „Защо трябва да спортуваме?“ – 24 малолетни и 14 непълнолетни;

- Област Ямбол – „Спортът е здраве“ – 10 родители, 20 малолетни и 30 непълнолетни.

Теми на програмите: „Плувно лято“; Клуб „Туризм“; „Турнир по футбол на малки врати“; „Насърчаване на децата да спортуват“; „Баскетболен турнир за деца“; „Забавни игри“; „Колопоход“; „Състезание по тенис на маса“; „Футбол“; „Футболни турнири, народна топка, волейбол“; „Състезание с колела“; Целогодишна кампания „Активни и здрави“ – включваща многобройни спортни инициативи; „Велопоход“; „Борба“; „Тенис на маса“; „Здравей ваканция – да играем безопасно“ – плуване, канадска борба и колоездене; Благотворителен футболен турнир за децата от ЦНСТ; „Йога на открито“; „Баскетбол, народна топка, спортни игри“; „Забавна родителска среща“ – турнир на малки вратички, скачане с чували; „Спортен риболов за деца“; „Забавни детски игри“; „Провеждане на спортни състезания“; „Фамилиятлон – знания, забавление и спорт за цялото семейство“; „Състезания по стрелба с лък“; „Състезания по футбол“; „Състезания по народна топка“; „Лекоатлетически турнир“; „Състезание с велосипеди“; „Забавно състезание по пейнтбол“; Спортни празници „Заедно сме по-добри и по-силни“; „Щафетни игри в училищата“; „Отборни състезания между класове“; „Европейски ден на спорта“; „Приятелски срещи по волейбол и баскетбол“; „Турнири по шахмат“; „Спорт за децата в свободното време“; „Турнир по хокей на трева“; „Колоездачна обиколка с националния флаг на България“; „Чрез спорт срещу наднорменото тегло сред подрастващите“; „Лятна игротека – 2019“; „Повярвай, ти можеш! Влез в играта!“; „Спортът е по-добрият начин децата да пораснат“; „17 май – Ден на българския спорт“; „Пролетен спортен празник“; XVII-ти Републикански шосеен пробег „Трети март“; „Национален пролетен туристически събор“; Състезание „Мама, татко и аз“; „Спорт в Деня на Европа“; „Спортни игри в Деня на детето“; Турнир „Лъвски скок“; „Бързи, смели, сърчни на плажа“; Велосъстезание на тема „Нашите улици, нашият избор“; Спортен трибой на тема „Здравей ваканция! Да играем безопасно!“; Риболовен фест „Дяволски мост – 2019 г.“; „Масов спорт“; Поход на тема „Спортът – начин на живот“; „Ролята на спорта за здравето на детето“; „Таекуондо“; „Състезателни и развлекателни игри; „Ползите от редовното спортуване“; „Спортът е здраве“; „Крос по случай Международния олимпийски ден“; „Ваканция без риск – спортни занимания“; „Здрав дух в здраво тяло“; „Спортът – здраве, традиция, успехи, начин на живот“; „Спортът е по-добрият начин децата ни да пораснат“; „Национален туристически ученически събор“; „Спортувам за здраве и пълноценно развитие“; „Спортът най-добрата превенция“; „Моят избор е спорт!“; „Детски лагер по изкуствата и спорта – „Звездна ваканция – 2019 г.“; Спортни състезателни игри „Аз, семейството ми и приятели“ и „Заедно в европейската седмица на спорта“.

2.12. Превантивни дейности по разпознаване, идентификация и корекционно-възпитателна работа с малолетни и непълнолетни, споделящи идеи или принадлежащи към организации с екстремистки или радикален характер.

През 2019 година местните комисии за БППМН са реализирали **16 превантивни програми** (32 през 2018 г.) по темата (Таблица 30), в които са обхванати **2 175 лица** (3 340 през 2018 г.). **Участвали са 272 родители** (174 през 2018 г.) и **1 903 деца** (3 166 през 2018 г.), от които **806 малолетни** (1 169 през 2018 г.) и **1 097 непълнолетни** (1 997 през 2018 г.). По-голям е броят на участващите непълнолетни. С **най-голям брой програми е област Пловдив**, най-много родители (180) са участвали в Русенска област, най-много деца (585) – в Плевенска област.

Таблица 30. Превантивни програми по проблемите на радикализацията (по области)

	Брой теми	Участници родители	Участници деца – общо	Участници малолетни	Участници непълнолетни
Общо за страната	16	272	1 903	806	1 097
Варна	1	15	55	20	35
Видин	1	-	68	-	68
Добрич	1	12	104	-	104
Плевен	3	22	585	240	345
Пловдив	5	13	351	191	160
Русе	2	180	340	180	160
София град	1	30	300	100	200
Стара Загора	2	-	100	75	25

През 2019 г. в една местна комисия за БППМН (2 през 2018 г.) от област Русе е проведено **анкетно анонимно проучване** на тема „Какво знаем за радикализма?“ с участници 80 родители, 100 малолетни и 80 непълнолетни. Данните са включени в количествените характеристики в Таблица 30.

Основни теми на програмите: „Какво е терористична заплаха?“, „Прегръдката не убива“, „Проблеми, свързани с отношението на тийнейджърите към проявите на ксенофобия и расизъм“, „Проучване на средата, целогодишно проследяване на активността в социалните мрежи“, „Какво е радикализъм? Примери, актуални новини за извършени престъпления“, „Разпознаване на радикалистични идеи“, „Тероризмът – заплаха за човечеството“, „Безопасност при терористични актове“, „Борбата с радикализма“, „Тероризмът – заплаха за човечеството“, „Критичен инцидент“ – като инструмент за интеркултурна комуникация; „Тероризъм – съвременни измерения“, „Тероризъм – лицето на страха“, „Превенция на футболното хулиганство“ и „Спортивно хулиганство“.

3. Дейност на превантивните центрове и консултативните кабинети към МКБППМН

Помощните органи на МКБППМН – консултативните кабинети и центрoвете за социална превенция, регламентирани в чл. 10, ал. 2 от ЗБППМН, са утвърдени, ефективни и съвременни форми за превенция и консултиране.

През 2019 г. броят на функциониращите помощни органи (Таблица 31) на МКБППМН е 134 (131 през 2018 г. и 131 през 2017 г.). По области най-голям брой помощни органи функционират в столицата – 21.

Таблица 31. Данни за помощни органи (по области).

Области	Брой	Области	Брой	Области	Брой	Области	Брой
Благоевград	6	Добрич	4	Плевен	6	София град	21
Бургас	6	Кърджали	-	Пловдив	11	София област	6
Варна	9	Кюстендил	2	Разград	1	Стара Загора	5
Велико Търново	6	Ловеч	4	Русе	4	Търговище	-
Видин	4	Монтана	5	Силистра	2	Хасково	3
Враца	6	Пазарджик	5	Сливен	2	Шумен	2
Габрово	4	Перник	3	Смолян	4	Ямбол	3
Общо за страната			134				

В Центровете и кабинетите мултидисциплинарни екипи от специалисти (психолози, педагози, психиатри, юристи, лекари и други) осъществяват голяма част от превантивната и корекционно-възпитателната работа. Провеждат се и психо-социални интервенции с деца с девиантно поведение и наложени възпитателни мерки. Особено резултатна е дейността на центрoвете и кабинетите при привеждане в изпълнение на мярката по чл. 13, ал. 1, т. 3 от ЗБППМН „задължаване да участва в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението”, както и мярката за родителите по чл. 15, ал.1, т. 2 „задължаване да посещават специално организирани беседи и консултации по въпросите на възпитанието”.

Като помощни органи на местните комисии, центрoвете и кабинетите подпомагат процеса на превъзпитание и ресоциализация на подрастващите. Чрез тях се организират различни дейности на местните комисии – превантивни кампании, обучителни семинари, издават се информационни материали. Към много центрoве и кабинети са създадени и клубове на обществените възпитатели, на педагогическите съветници и класните ръководители, клубове на непълнолетни, обучени да работят с връстници с проблеми в поведението.

Дейността на специалистите в центровете и кабинетите към МКБППМН включва индивидуална работа за ресоциализация на малолетни и непълнолетни, адаптиране и интегриране на деца, пребивавали във ВУИ, СПИ, поправителни домове и условно осъдени. Цели се постигането на позитивна промяна в мотивацията за личностно развитие и социално включване

Акцент в дейността на тези структури е идентифицирането на проблемните сфери на детето (здравни, социални, образователни), извършването на консултативна дейност с деца и родители по въпросите на девиациите и поведението на подрастващите, проблеми при нарушена социална адаптация и общуване, справяне с гняв и агресия, кризи в семейството и конфликти, злоупотреба с психоактивни вещества, развиване на социални умения.

4. Други дейности на МКБППМН

Като добра превантивна практика се е утвърдила инициативата **„Открити дни на МКБППМН”**. В тях секретари, членове на МКБППМН и обществени възпитатели запознават обществеността с дейността и приоритетите на МКБППМН; със Закона за БППМН; с дейността на обществените възпитатели; с дейността на помощните органи на местните комисии – консултативните кабинети и центровете за превенция. Целта е децата и родителите да бъдат насочени и при нужда да потърсят необходимата за потребностите им подкрепа.

През 2019 г. над 1/3 от МКБППМН са продължили да поддържат **сайтове и фейсбук страници**, в които се предоставя актуална и полезна информация по проблемите на девиациите в поведението на подрастващите.

МКБППМН, в сътрудничество с инспекторите на ДПС, дирекциите за социално подпомагане и органите по образованието оказват **социална подкрепа на малолетни и непълнолетни с поведенчески проблеми**. Организиран се благотворителни кампании за деца в неравностойно социално положение.

Секретарите на МКБППМН и обществените възпитатели, в съответствие със Закона за закрила на детето и Наредба № 1 за обществения ред и сигурност на общините участват в **съвместни проверки** със социални работници, ИДПС, полицейски инспектори за спазване на предвидените ограничения, засягащи малолетни и непълнолетни, свързани с вечерния час, наложени възпитателни мерки по ЗБППМН, употреба на алкохол и дрога. Секретарите и обществените възпитатели продължават да участват в междуведомствени мобилни групи за **работа със скитащи, просещи и безнадзорни деца**. МКБППМН участват и в междуинституционалните екипи във връзка с **Координационния механизъм** за

взаимодействие при работа по случаи на деца, жертви или в риск от насилие и взаимодействие при кризисна интервенция (от 15. 03. 2010 г.).

Превенцията и противодействието на асоциалното поведение се осъществяват в сътрудничество на местните комисии с инспекторите на ДПС: подготовка и разглеждане на възпитателните дела; изпълнение и контрол на възпитателните мерки по чл. 13, ал. 1, т. 6, т. 7 и т. 8 от ЗБППМН; привеждане в изпълнение на други възпитателни мерки; контролна дейност; дейностите по Наредбата за специализираната закрила на деца на обществени места; превенция на футболното хулиганство. В изпълнение на разпоредбата на чл. 10 от ЗБППМН, местните комисии, съвместно с ИДПС и дирекциите „Социално подпомагане“, издирват и установяват малолетни и непълнолетни, които се нуждаят от помощ и вземат мерки за тяхната защита и развитие.

Добра съвместна практика на местните комисии с полицейските органи са инициативите „**Детска полицейска академия**“ и „**Доброволчество към Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението**“. Децата придобиват познания за правозащитната роля на полицията, усвояват знания и умения за избягване на рискови ситуации, за предпазване от насилие в дома и на улицата, по безопасност на движението и други. През последните години се е утвърдила и инициатива на МЕР „**Детско полицейско управление**“, чиято реализация се осъществява в сътрудничество с МКБППМН. Инспекторите продължават да работят по програмите „**Работа на полицията в училищата**“, „**Час на полица**“, „**Акция Полиция за Децата**“ и „**Съвместно с ДПС по училища**“. ИДПС участват и в разкриването на криминални престъпления, изпълняват и функции във връзка с осъществяването на полицейска закрила на децата.

МКБППМН имат добро структурно и функционално **взаимодействие с дирекциите за социално подпомагане (ДСП).**

Структурните взаимодействия се осъществяват чрез участието на социален работник в МКБППМН. На заседанията на тричленни състави, които разглеждат възпитателни дела по ЗБППМН, присъстват представители на ДСП и изразяват свои становища. В центровете за социална превенция и консултативните кабинети също се привличат социални работници. Местните комисии и ДСП обменят информация относно децата и семействата, които се нуждаят от закрила и социална подкрепа.

Функционалните взаимодействия са свързани с организирането на социално-превантивната дейност в общината (района). Местните комисии и дирекциите „Социално подпомагане“ проучват малолетни и непълнолетни и техните семейства, които се нуждаят от помощ и грижа и предприемат мерки за тяхната социална закрила, развитие и реализация;

съдействат им при решаване на битови, трудови и социални въпроси. Двете институции системно обменят информация за децата в риск и техните семейства, информация за семейната и приятелска среда на детето, информация за децата с наложени възпитателни мерки по ЗБППМН, подготвят социални доклади за възпитателни дела, провеждат работни срещи по актуални проблеми.

С цел обхващане на деца и неотпадането им от училище, членове на местните комисии и обществени възпитатели, училищните комисии за превенция (УКП), с участието на представители на ДСП, посещават адреси и провеждат срещи, разговарят с родителите и децата, за които има опасност да отпаднат от училище. В програма „Обществена трапезария“ са били включени такива деца и техните семейства. След подадени сигнали от местните комисии до дирекциите „Социално подпомагане“, са отпускани социални помощи. Когато се е налагало, са извеждани деца от семейството. Социалните работници са съдействали на МКБППМН за издирване на деца, склонни да извършват противообществени прояви, на деца – обект на малтретиране или родителска безотговорност. МКБППМН са информирали ДСП за деца, настанени във ВУИ и СПИ. След прекратяване на престоя им в тези заведения, са били предприемани съвместни мерки за тяхната образователна, трудова и социална адаптация и интеграция.

Продължава доброто взаимодействие на МКБППМН с прокуратурата. Прокурорите са канени за участие в заседания на МКБППМН, в обучителни семинари, организирани от комисииите. Редовно се извършват проверки по реда на надзора от районните прокуратури на дейността на МКБППМН.

Местните комисии поддържат редовни контакти със **средствата за масова информация.** Чрез рубрики, публикации и предавания в местните медии, комисииите информират и привличат обществеността за решаване на проблемите по превенция на асоциалното поведение на децата и ограничаване на криминогенните фактори.

II. Дейност на Централната комисия за БППМН

Регламентираните в Закона за БППМН основни функции на Централната комисия са в сферата на методическото ръководство и контрол върху работата на местните комисии за БППМН, анализ на данни, изготвяне на прогнози, провеждане на изследвания, програми за превенция и противодействие на детското асоциално поведение, координация на действията на държавните органи и юридическите лица с нестопанска цел по отношение на превенцията и противодействието на противообществените прояви и престъпността при ненавършилите пълнолетие.

1. Изследователска и аналитична дейност.

Основната дейност на Централната и местните комисии за БППМН е свързана с организацията на първичната превенция – съответно на национално и общинско ниво. В тази връзка, ЦКБППМН след проведеното изследване на тема: „Насилствени действия при малолетни“ изготви **„Наръчник за диагностициране на насилствени действия при малолетни за първична и вторична превенция“**. Наръчникът е предназначен за секретарите на местните комисии и обществените възпитатели и има за цел да усъвършенства дейността на местните комисии. Прилагането на конкретните дългосрочни цели за консултиране (на малолетни и техните родители) в съчетание с използването на въпросниците от съответната категория ще способстват за повишаване нивото на превенцията на девиантното и/или делинкветното поведение на малолетните.

В сферата на изследователската и аналитична дейност по превенция на противообществените прояви и престъпления сред малолетните и непълнолетните беше изготвен **„Анализ на състоянието и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните“**. Анализът разглежда състоянието и тенденциите на престъпността и противообществените прояви, извършени от малолетни и непълнолетни, структурата на престъпността при малолетните и непълнолетните, криминогенните фактори, формиращи детското девиантно поведение, семейните, социалните и други характеристики на водените на отчет и преминалите през детските педагогически стаи към МВР, дейността на централната и местните комисии.

В изпълнение на регламентираните в чл. 8 от Закона за БППМН правомощия на Централната комисия и за постигане на целите на тригодишната план-програма за превенция и противодействие на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на престъпленията при непълнолетните за периода 2019 – 2021 г. беше изготвено **„Помагало за работа по ранна превенция с деца и родители“**. Програмата има за цел да ограничи криминалната активност и девиациите в поведението на малолетните и непълнолетните, да усъвършенства професионалните умения на работещите с деца с девиантно поведение в съответствие с Правило 22 от Минималните стандартни правила на ООН за правораздаване при непълнолетните, да подпомогне превантивната работа, да повиши резултатността на работата на местните комисии за БППМН и да повиши капацитета на родителите в областта на възпитанието на децата им;

2. Методическото ръководство и контрол на дейността на местните комисии е законово регламентирана функция на ЦКБППМН. Важна част от изпълнението на това

законово задължение е **повишаването на квалификацията** на кадрите в системата на БППМН. Различните форми и методи за повишаване на квалификацията са и своеобразен начин за методическо ръководство и контрол върху дейността на комисиите.

В изпълнение на функцията по методическо ръководство на работата на местните комисии и в изпълнение на разпоредбите на Правило 22 от Минималните стандартни правила за правораздаване при непълнолетните, което препоръчва непрестанно повишаване на квалификацията на работещите с деца с девиантно поведение, **беше проведена национална работна среща – обучение на секретарите на МКБППМН от цялата страна**. Към срещата проявиха интерес и участваха и заместник кметове, председателстващи съгласно закона местните комисии и кметове на общини и райони.

На участниците бяха представени различни теми, съобразени със спецификата на съвременността: „Методически насоки по дейността на МКБППМН и изготвянето на отчети и анализи“; „Трафик на хора и партниране между МКБТХ и МКБППМН“; „Социални фактори за агресивното поведение и насилието“; „Превантивни програми в практиката на местните комисии. Статистика, матрици и дизайн“; „Дизайнерска дрога. Новости в употребата на ПАВ“.

Бяха представени и добри практики на местни комисии от страната – „Новата заплаха – киберпрестъпленията. Превенция“ – програма на МКБППМН – Бургас; „Готови за училище“ – програма за работа с деца, застрашени от отпадане от училище на МКБППМН“ на МКБППМН – СО – район „Илинден“; „Психология на взаимоотношенията между ученици, учители и съученици. Сътрудничество и работа в екип. Как решаваме проблемите в класа?“ – програма на МКБППМН – Хисаря.

В изпълнение на функцията по повишаване на квалификацията на специалистите от системата за БППМН, в програмата на работната среща – обучение беше включено и решаване на сложни и трудни казуси от практиката на местните комисии за БППМН. Решаването на казуси също е своеобразна форма на контрол на знанията и уменията на участниците в националната среща, както и форма на оказване на методическа подкрепа и ръководство.

В изпълнение на квалификационната функция на Централната комисия и в съответствие с Правило 22 от Минималните стандартни правила на ООН за правораздаване при непълнолетните, през 2019 година **Центърът за квалификация към ЦКБППМН** проведе два обучителни семинара с новоназначени секретари на МКБППМН по различни теми: „Правна рамка на превенцията и противодействието на асоциалното поведение на малолетните и непълнолетните в контекста на Европейските стандарти“; „Местните комисии

и обществените възпитатели в системата за превенция и противодействие на противообществените прояви. Проблемни сфери“; „Техники за интервюиране на деца“; „Взаимодействие на местните комисии за БППМН и ИДПС“; „Подобряване на комуникативните умения“; „Групова и индивидуална работа с деца с девиантно поведение“; „Интернет-предизвикателства и превенция“; „Характеристики на проблемното поведение на деца и юноши, провокирано от преживяно насилие в училище. Социално-психологически тренинги за превенция“; „Поведенчески разстройства и опасности от провал в работата на детския психиатър“; „Превенция на зависимости и зависимо поведение сред деца“ и „Трафик на хора. Превенция“. Интересът към занятията в Центъра е много голям и становищата на преминалите обучение е, че темите са подбрани сполучливо, занятията са на високо ниво и придобитите знания и умения са от особена полза. За лектори в центъра се канят университетски преподаватели, действащи магистрати и висококвалифицирани специалисти от практиката. На проведените два квалификационни семинара бяха обучени над 40 новоназначени секретари на МКБППМН.

Вследствие увеличениния бюджет на Централната комисия, бяха реализирани по Раздел **„Оперативна дейност, методическо ръководство и контрол върху дейността на местните комисии“**, проверки на дейността на местни комисии за БППМН в областите Бургаска, Пловдивска, Кюстендилска и Пернишка. В последните две области проверките бяха извън планираните в програмата на ЦКБППМН за 2019 г. В проверките бе констатирано, че в местните комисии са подбрани и работят секретари, членове и обществени възпитатели с висок професионализъм. Секретарите на местните комисии показват криминологична и превантивна компетентност в изпълнението на задълженията им. В план-програмите за дейността на местните комисии за 2019 г. са описани подробно по месеци разнообразни превантивни и квалификационни дейности за календарната година. Обществените възпитатели представят подробни отчети за извършената от тях дейност.

След увеличаването на бюджета на Централната комисия бе **издаден един брой от печатния орган – списание „Обществено възпитание“**. Тази дейност е извън планираните в програмата на ЦКБППМН за 2019 г. Списанието е със следното съдържание по рубрики:

- „Детето и законът“, с публикации по темите „Психолого-педагогически проблеми в превенцията на противоправното поведение при подрастващите“ и „Агресивни прояви на родителите към учителите – тенденции и проблеми“;
- „Светът в нас“ – „Расте ли агресията в училище?“; „Медиите и девиациите на подрастващите“ и „За футболното хулиганство“;

- „За възпитанието“ – „Дом – за някои единствен“ и „Умения по първична превантивна дейност с учениците с асоциално поведение“;
- „Из дейността на комисиите“ – „Връстници обучават връстници“;
- „Въпроси към секретаря на Централната комисия“ е представена публикация на секретаря на ЦКБППМН;
- „Достоверен разказ“ – „Юрдечката“;
- „В другите страни“ – „Великобритания – Тормоз над родителите“ – превод; „САЩ – Видеоигрите с насилие“; „Когато тийнейджърите малтретират сами себе си“; и „Посттравматичният стрес при подрастващи“;
- „Информация“ – „Речник на тийнейджъра“ – превод;
- „Четиво с продължение“ – „Ранени птици“.

3. Координация и съвместна дейност с други институции

ЦКБППМН продължи участието си в **работните групи на ДАЗД по превенция на насилието при децата, проблемите на децата бежанци и изготвяне на координационен механизъм за работа с тези деца.**

Продължи работата на секретаря на Централната комисия в постоянно действащата работна група към Националната комисия за борба с трафика на хора. Продължи и участието на ЦКБППМН в работната група към Министерството на здравеопазването за изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците.

За Министерството на младежта и спорта и Националния съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси бяха изготвени информации – анализи на дейността на местните комисии за БППМН по превенция на престъпността.

В съответствие с изискванията на Правилника за устройството, организацията и дейността на Централната комисия през м. юли бе проведено редовно заседание на ЦКБППМН.

В заключение, на основание изложеното, следва да се посочи, че системата от Централна и местни комисии за превенция и противодействие на детското девиантно поведение работи в съответствие със закона и изпълнява възложените ѝ задачи.